

გზაზე ვართ

სოციალ-დემოკრატიული პარტიის, პარლამენტის
და ლიტერატურული შუროსი.

პირა, 21 აპრილი
1927 წ.

რედაქცია და კანტორა
რუსთაველის პროსპექტი, № 22, ოთახი 20. ტელ. № 23-87
ლია ყველ დღე, გარდა კვირა-უქმისა, დღის 9-1 საათამდე.

№ 31

შურნლის შინაარსი

ერთი ცნობის გამო—ლეო შენგელია; მორიგი ამო-
ცანები—ს. ელიაძე; დაგვიანებულ ინფორმაცია—ვ. გო-
გიშვილი; ვინ ღარბა მათ რიგებშია—ა. ჩაჩუა; საქართ-
ველოს დღევანდელი ყოფა-ცხოვრება—ი. გაბუნია; ტყეა
ჩრდილის ქვანახშირის შესახებ—ინჯ. ივ. მუხამარიაშვილი;
სოციალ-დემოკრატიული პარტიის საქართველოში—უ. ვაჟა;

მშრომელ ინტელიგენციის ხმა; ყოფ. ახ. მარტ. განყოფი-
ლება; მენშევიზმის წმინდელი სახე—ვასილ ფრანგიშვილი;
სახ. უნივერსიტეტში მისაღებ გამოცდების გამო—კ. კო-
ბახიძე; მუშათა თეატრი—თეატრალი; ზემო-სვანეთის ავ-
ტარგი—სვანი; წერილები პროვინციიდან.

ერთი ცნობის გამო

ქართველი ინტელიგენციის სხდომაზე, რომელიც ა-
წ. 5 აგვისტოს გაიმართა, ამხ. ლ. ლომოვსკიმ თავის
მოხსენებაში მოიყვანა მუცლად საინტერესო ცნობა იმ მო-
ლაპარაკების შესახებ, რომელიც ნ. ჟორდანიას ჰქონია პა-
რტიში საბჭოთა წარმომადგენლებთან ამხ. შლიაბინკოვთან.
ეს მოკლე ცნობა ნათელს ჰკვირებს იმას, თუ რა ფასი აქვს
იმ ზემოქმედებლობას, რომელსაც მენშევიკური ემიგრაცია
ქალაქის საქართველოს გასაძვირებს დღევან.

ჩვენ გვეუბნებოდნენ და გვეუბნებოდნენ: საბჭოთა სისტე-
მის აღიარება, საბჭოთა ხელისუფლებასთან ლოიალობა და
თანამშრომლობა როგორ შეიძლება. ეს ერის ღალატია.
ეს მხოლოდ ვატილები ხალხის საქმეა, ხოლო იმავე
დროს თუმცა ნ. ჟორდანიას ჩუმ-ჩუმად აწარმოებს ბოლ-
შევიკებთან მოლაპარაკებას და მზად არის საბჭოთა სისტე-
მაც იტანოს, როდესაც ჯარის საქართველოში დატოვებს და
სხვ. ოღონდ... მთავრობის თავმჯდომარე მენშევიკი იქ-
ნეს... აი, თურმე რაში ყოფილა საქმე: თუ ტოლუმიში
ჩვენი არ იქნა—არაფერი გვინდობა—აი, ემიგრაციის მთელ
ფილოსოფიამ ამისთვის უნდა იბრძოლოს საქართველოში,
ამისათვის უნდა ღვაროს მან კიდევ და კიდევ სისხ-
ლი!..

„სოციალიზმი“ (შუამავალი ნ. ჟორდანიას მიერ საბჭო-
თა წარმომადგენლებთან მოსალოაბრებლად გაგზავნილი),
მოგიტობრბო ამხ. ლ. ლომოვსკი, მივიდა პარტიის საბ-
ჭოთა სასწრაფო ამხ. შლიაბინკოვთან, რომელიც იმ დროს
აიხ. კრასნის მოადგილე იყო და განაცხადა, რომ ჟორდა-
ნიამ მან შემდეგი უთხრა: „ჩვენ მოვლოდაბრებო... საბჭო-
თა ხელისუფლებასთან შერეობის შესახებ და აი გადმოვ-
ცემო ჩვენს თანხას“.

- 1) ჩვენ თანხმა ვართ ვინცთ საბჭოთა სისტემა, რო-
გორც პრინციპიდან, ისე პრაქტიკულად.
- 2) საჭიროდ ესწმინდა და მზად ვართ ახლავ ხელშეკ-
რულობა დავსეთ რუსეთის საბჭოთა მთავრობასთან იმის
შესახებ, რომ ჩვენ მზად ვართ დავეუბნოთ რუსეთის წითელ
ჯარს იმ რაოდენობით და იმ პუნქტში, რადენსაც
და სადაც მოითხოვს საბჭოთა მთავრობა.

3) მოვითხოვთ, რომ არჩენებში საბჭოებში მოსლეს
დემოკრატიული წესით.

4) მოვითხოვთ, რომ შეთანხმებისთანავე მთავრობის
თავმჯდომარის ადგილი დაეთმო მენშევიკურ პარტიის
წარმომადგენელს“ და სხვ.

ამ მოთხოვნებში ერთი შესხვედით დისონანსი შე-
აქვს მესამე მუხლს, რომელიც ლაპარაკობს დემოკრატიულ
არჩენებზე, მაგრამ ეს არის ნათქვამი დისონანსი, თო-
რემ ის უკვე უარყოფილი პირველი მუხლით, სადაც ნ.
ჟორდანიას მზად არის იტანოს საბჭოთა სისტემა. „როგორც
პრინციპიდან, ისე პრაქტიკულად“, საბჭოთა სისტემა,
რამდენად ჩვენ ვიცით, ოთხ ფორმულიან დემოკრატიულ
საარჩევნო სისტემას უარყოფს, მაშასადამე, ამ მოთხოვნე-
ლებიდან ჩვენ დავგრა ის, რაც დღეს არის პლიუს ნ. ჟო-
რდანიას მთავრობის თავმჯდომარეზე.

1917 წლის 25 თებერვლის ტელიოსის მუშათა და
ჯარის კაცთა დეპუტატების აღმასკომის სხდომაზე ნ. ჟო-
რდანიას კითხვობს მოხსენებას პეტროგრადში ბოლშევი-
კების გაყვლის შესახებ და სხვათა შორის ასეთ დებუ-
ლებებს აყენებს:

- 1) „რუსეთის რევოლუციამ უკვე ხელისუფლე-
ბა, რომელიც შეიქმნება პროლეტარიატის ხელის წინააღ-
მდეგ, იქნება კონტრ-რევოლუციური“.
- 2) „ზოლშევიკების როგორც გამარჯვება, ისე დამარ-
ცხება შედეგად მოაქვს კონტრ-რევოლუციის გამარჯ-
ვებას“—აი. მაშ, რა არის საჭირო? საჭიროა ისეთი ხელის-
უფლების შექმნა, რომელიც ბოლშევიკებისთვისაც მისა-
ღები იქნება. რევოლუციაც ამის თანხმად იქნა გამო-
ტანილი.

1920 წელს საქართველოს დემოკრატიულმა მთავრო-
ბამ საბჭოთა რუსეთში გაგზავნა დელეგაცია „ცნობილი“
„ღალამაბეს“ გრიშ ურატაძის მეთაურობით, ამ დელე-
გაციამ საქართველოში ჩამოიტანა 7 მასის ცნობილი ხელ-
შეკრულება. ამის შემდეგ არ ვასულა ერთი კვირაც, რომ
ტელიოსის გაზეთში გამოქვეყნდა დასაბუთებული ასეთი
წყობილი: „ამხ. ლენინმა გადაწყვიტა საბჭოთა ერთად ვიაროთ
სოციალიზმისაკენ ხელი-ხელ ჩაკიდებულო“. ვისი იყო ეს

წერილი? ეს იყო ნ. ჟორდანიას წერილი, გაგზავნილი მოსკოვში ლენინის სახელზე. ჩვენმა ნაციონალ-დემოკრატებმა ძლიერ იტყუებინათ ასეთი მისაღობა. მენშევიკებმა არ იცოდნენ რა ებასუბათ: ზოგმა სთქვა: ეს რა უკეთია, ძველმა მარქსისტებმა ძველ მარქსისტს დევნა გაუგზავნათ, ზოგმა კი იმით ამართლან ნ. ჟორდანიას, რომ ამტკიცებდა: წერილი მთავრობის თავმჯდომარის სახელით არ არის გაგზავნილი. ეს ამბები მოხდა 1920 წელს, ე. ი. ოქტომბრის რევოლუციისა და სამოქალაქო ომის შემდეგ, როგორც სწამს მაშინ შეიძლება და მისაღობის დევნა გაგზავნა ნ. ჟორდანიას არა როგორც მთავრობის თავმჯდომარეს, არამედ როგორც ძველ მარქსისტს და სოციალისტს ძველი მარქსისტისა და სოციალისტისათვის—ლენინისათვის, ხოლო ახლა რომ სთქვა ბოლშევიკებმა მარქსისტები და სოციალისტები არიან—ეს მოლაპარაკება და თავის შერცხვენას... სად არის აქ ლოლიკა?!

გავხრებოდა იყო კანტონ-კუნდაც ცნობა იმის შესახებ, რომ ნ. ჟორდანიას აწერია მოვლად მოლაპარაკებას საბჭოთა ხელისუფლებასთან შეთანხმების შესახებ 1921 წელსაც, როცა საბჭოთა ხელისუფლებას და საქართველოს დემოკრატიულ მთავრობას შორის ბრძოლა უშლილს წერილიც მიიღო. უთუოდ ამის გაგრძელება იყო ლოლიკური ის მოლაპარაკება; რომელიც გაიხარია საქართველოს რევკომსა და დემოკრატიულ მთავრობას შორის ქ. ქუთაისში 1921 წლის 17—18 მარტს, როგორც ვიცით ამ მოლაპარაკებას მოჰყვა ხელშეკრულება, რომელსაც ხელს აწერდნენ საბჭოთა ხელისუფლების მხრიდან ანზაზები უ. ორბელიანი და აბელ ენუქიძე, ხოლო დემოკრატიულ

ლი მთავრობის მხრიდან გრ. ლორთქიფანიძემ. ამ შეთანხმების ძალით დემოკრატიულმა მთავრობამ „გააუქმა თავისი ფორენტი“ და ბათიში შეუშვა საბჭოთა ჯარები, როგორც მისდამი „მეგობრულად განწყობილი ძალა“.

ეს შეთანხმება იყო დემოკრატიული მთავრობის სრული კაპიტულაცია და წარმოადგინდა არა მარტო სახელმწიფო, არამედ უდიდესი მნიშვნელობის პოლიტიკური აქტი. მენშევიკების 10 აბრების ცნობილი რეზოლუციაც ამ ხაზით მიემართება. ყველა მას შემდეგ სრულებით გასაკვირი არ არის ის ცნობა, რომელიც ანხ. ლ. ლოლიკური-ძემ თავის მოხსენებაში მოიყვანა.

აქ ძალაუბნებულა გვაგონდება ანხ. ლენინის ცნობილი დებულება, რომლითაც მან დაასახიათა მენშევიკების ბუნება. ეს დებულება გამოიხატება აწ უკვე კლასიკურ წინადადებაში: „ეთი ნაბიჯი წინ, ორი უკან!“.

ის მბრუნებები, რომლებიც ჩვენ აქ აღვნიშნეთ, არის „ერთი ნაბიჯი წინ“, ხოლო ის მოქმედება, რომელიც ჩვენ ამ 6 წლის განმავლობაში ვნახეთ და რომელიც ქართველ მუშებსა და გლეხებს მტედს ძვირად დაუჯდათ—არის „ორი ნაბიჯი უკან“.

ჩვენი სამშობლო ჩვენ უნდა მივიღოთ ისე, როგორც ის დღეს არის, თუ ის ჩვენი გვიყვარს უნდა ვიმუშაოთ მის ალორბინებისა და აფეხვებისათვის, თუნდაც უკანასკნელი მეუზოვის პოსტზე—ისტორიამ ასე დააყენა საკითხი.

ჩვენ გვწამს, ჩვენი ემიგრაციის უდიდესი ნაწილი დღეს თუ ხვალ ამას შეიგნებს და გადადგამს ყველა ნაბიჯებს წინ და არცერთს უკან...
ლეო შენგელია.

მ ო რ ი ბ ი ა მ ო ც ა ვ ე მ ბ ი

29 ივლისიდან 9 აგვისტომდე სწორმოებდა კომპარტის ცეკსა და საერთაშორისო კომისიის კრებულში. კრებულმა თავისი მუშაობის შედეგად მიიღო შილი რიგარეზოლუციები, რომლებშიც გათვალისწინებულია საბჭოთა კავშირის, როგორც საერთაშორისო მდომარეთა, ისე მთავალი მუშობის გეგმები და პერსპექტივები.

მუშაობა შეიკრება ისეთ მონაქმნში, როდესაც საგარო მდომარეობაში ხდება ერთგვარი გარდატეხა, როდესაც იმპერიალისტური სახელმწიფოები გავიქცევიბთ ენაშვებიდან ომში ჩაითრიონ საბჭოთა კავშირი. ამჟვე დროს პარტიისა და საბჭოთა ხელისუფლების წინაშე დასმულია მთელი რიგი ამ ამოცანები: განხორცილება, რამაც ხელი უნდა შეუწყოს როგორც საბჭოთა ხელისუფლების განმტკიცებას, ისე სოციალისტური შენობების წარმოებით და ვიკრევიებას.

როგორია ეს ამოცანები? პირველ ყოვლისა დღის წესრიგში სდგას ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის საკითხი, წარმოების რაიონალიზაცია, სასოფლო-მეურნეობის გაჯანსაღება, უმუშევრობისათვის ბრძოლა, თავდაცვის უნარის გაძლიერება, მომხრინობის რეჟიმის ცხოვრებაში გატარება, მუშათა ხელფასის გადიდება, საცალო ფასების დაკლების კამპანიის გაძლიერება და სხვა.

მიღებული რეზოლუციები ეყება ყველა ამ საკითხებს და მომავალ სამუშაო გეგმებში თვალსაწიწინებს ამ ამოცანების განხორციელების გზებს და საშუალებებს.

დავიწყოთ ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის საკითხიდან. სოციალიზმის განმარტება საბოლოო ანგარიშით წარმოდგენილია, თუ ჩვენ ვერ განვახორციელებთ ეს მთავარი ამოცანა—ეგრე განვითარებთ მძიმე მრეწველობა. მსოფლიო მენშევიკები სწორედ ამ საკითხს ებღუეება და წინაწარმოტყულობს საბჭოთა ხელისუფლების დამარცხებას, საბჭოთა კავშირში მრეწველობის განუითარებლობის გამო. ისინი საქვეყნოდ გუბანებენ, რომ საბჭოთა ხელისუფლება ვერ შესძლებს მძიმე მრეწველობის განვითარებას და იძულებული გახდება ეგრეზამაშე-რის კაპიტლის წინაშე წაბიროქოსა.

ეს ვუარეყოფთ, რომ ეგრეობის კაპიტლის დაღუბ-

რებად მრეწველობის განვითარება უფრო ნელი ტემპით იწარმოებს, მაგრამ მთელი რიგი ფაქტები იმის დადასტურებს, რომ, მიუხედავად გარეშე ქვეყნების დაღუბარებლობისა, ჩვენი მრეწველობა და მძიმე ინდუსტრია განვითარება, ყოველ წლებში გიგანტიური ნაბიჯით მიდის წინ. ამას ქმნის საკუთარი მრეწველობის საბჭოთა კავშირის მუშათა კლასი, და სწორედ ეს არის უმთავრესი პირობა საბოლოო გამარტეგვისა. მძიმე მრეწველობის განვითარებისათვის გადიდება უდიდესი ყოველწლიური იზრდება.

ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციისათვის მჭიდროდ არის დაკავშირებული საკითხი წარმოების რაიონალიზაციის შესახებ. რაციონალიზაცია გულისხმობს წარმოების სწორ ნიადაგზე დაყენებას, მისი მუშაობის გამარტეგვას საწარმოთა იარიობის გაუფუძოებებას და წარმოებაში დახანდებულ მუშა-ხელის მიზანშეწონილად გამოყენებას.

თამადა შეიძლება ითქვას, რომ ამ დარგში საკმოდ დიდი მონღეები გვაქვს, თუნდაც ვერ კიდევ ბევრი დარჩა გასაკეთებელი.

მრეწველობის განვითარება მჭიდროდ არის დაკავშირებული ნელი მასალის სუბეგვსთან. აქედან სასოფლო მეურნეობის განვითარებას ეძლევა უდიდეს დიდი მნიშვნელობა. გამოდის რა ამ დებულებიდან, საბჭოთა ხელისუფლება უარესად დიდ ყურადღებას აქიქვს სასოფლო მეურნეობის განვითარების საქმეს. სასოფლო-სამეურნეო კრიტიკის გავრცელებიდან გლეხებს საშუალება აძლევს უფრო კარგად მოაწყოს სასოფლო-მეურნეობის საქმე და მტრე პროდუქტია დაამზადოს. მთავარი ყურადღება ექცევა კულტურული მიყვანების მოწინავეს საქმეს. ტრაქტორების მიწების დაღუბებაგამ, სარწყავ არხების გაკაფა და კოლექტიური მეურნეობის განვითარებაგამ შექმნა შესაძლებლობა სოფელი წელში განვითარებულიყო, მისი ტრანსპორტი გაძლიერებანა მანარულ ამავე დროს განაზიარია ჩვენი მრეწველობის პროდუქციის მთავარი მომხმარებელი.

საბჭოთა კავშირის პოზიტულობა აქ იმავი მდომარეობს, რომ მისთვის ისე მწვედებ არ სდგას საკითხი მრე-

წილობის პროდუქციის გასაღებისა და ნედლი მასალის მოციმციმისათვის, როგორც დასავლეთ ევროპის კაპიტალისტურ ქვეყნებისათვის.

იმ დროს, როდესაც ჩვენ საკუთარი ქვეყნის მიწა-წყალზე შეგვიძლია ემიგრაცია ნედლი მასალა ჩვენი წარმოების საჭიროებისათვის და ამავე დროს საკუთარი წარმოების მოქმედებას ვეხმავებით, დასავლეთ ევროპის ქვეყნები ამ უპირატესობას მოკლებულნი არიან. ისინი გააფართოებენ ებრაეან ერთმანეთს იმიტირებ, რომ ხელში ჩაიგდონ ისეთი ბაზრები, სადაც მათ წარმოების გასაყვანი ექნება და ამავე დროს შეიძენენ საკუთარ ნედლ მასალას.

რამდენადაც ჩვენი სასოფლო მეურნეობა ვითარდება, იმდენად უფრო მეტი შესაძლებლობა გვეძლევა წარმოების გასაღების.

იმთავარი მოთავარი ყურადღება უნდა მიექცეს სოფლად კოლექტიური მეურნეობის გავრცელებას და გლეხობის კოლექტიური გაერთიანებას, რომ მან ადვილად და ხელსაყრელ ფასებში გაასაღოს სასოფლო მეურნეობის წარმოება.

მრეწველობის აღორძინებისა და სასოფლო მეურნეობის განვითარებისათვის საკმაოდ დიდი მნიშვნელობა აქვს მომჭირნეობის რეკონსტრუქციას და გარეგანად. ერთ წელზე მეტია, რაც ეს კამპანია დიპლომატიკა და თამაზდ შეთქმულა ითქვას, რომ საგარეო მშენებელთა მიერ, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ვითომც ეს კამპანია იყოს დარბილები მოვლენა. მისი ცხოვრებაში გატარება უნდა გარკვეულ კიდევ დიდ ხანს. თვითმოდ კაპიტალისტურ დეგრადაციისა და ამიტომ ყოველთვის წინასწარ უნდა იქნეს გავიფიქრებული და აწინილ-დაწინილი ესა თუ ის სამუშაო გეგმა.

მომჭირნეობის რეკონსტრუქციის გატარებას საქმეში ადვილია უნდა ერთგვარად გადახარას, როგორც თანამედროვეს, თითქმის მომჭირნეობის რეკონსტრუქციის გულსმბობად მუშახელის შემკრებებს აქ სადაც ეს უნდებოდა არ იყო და აგრეთვე დაახლო თანამშრომლობისათვის ხელდასის დაქვემდებარება. ამ სიზმარზე დროზე მიექცე ყურადღება და დღეს შეიძლება ითქვას, რომ ასეთ არაორბაზრულ მოქმედებას ნაკლებად აქვს ადვილი, ხოლო მიანც საერთო ენერგიული ბრძოლა, როგორც გადახარის წინააღმდეგ, ისე ამ კამპანიის მტკიცედ გატარებისათვის.

ერთ-ერთ მტკიცეულ საკითხად საკითხია ხელისუფლების წინაშე სდგას უმუშევრობის მოსპობის საკითხი. მიუხედავად იმისა, რომ წარმოების განვითარებასთან დაკავშირებით ახალ-ახალი მუშათა კადრები ემეებიან წარმოებაში, უმუშევრობა მაინც არ მკორდება. პირიქით უკანასკნელად ის კიდევ გაიზარდა.

ამის უშთავებია მიზეზი გაზღავთ სოფლიდან ქალქისაკენ დადიობა ახალგაზრდობის ლტოლვა ერთი მხრით და მეორე მხრით იმ წერილი ეკატრების გაკორტება, რომლებიც ევლარ უძლებენ კოლონიაციის მერტოებას. ამავე დროს უმუშევრობის მიუხედავად სწორად გვეკლია კვალიფიკაციური მუშა-ხედი.

უმუშევრობის მთავარ კადრს წარმოადგენენ ის ცხრაწლედ დამთავრებული ახალგაზრდობა, რომლებიც ვერ მოხდა უფროღეს სასწავლებელში, არც რაიმე განსაზღვრული ხელნაბა განიხა და არც სასოფლო მეურნეობას უმოდ მოიღოს ხელი.

ხელისუფლება იღებს ყოველგვარ ზომებს უმუშევრობის მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად, მათი უმჯობესობა დაზღვევებისა და იღებს განსაზღვრულ დახმარებას, განსწილია მათთვის უფასო სასაღებოები, იგანგებინა საზოგადოებრივ საბუნებრივ, იქმნება უმუშევრობის კოლექტივები და სხვა, მაგრამ უმუშევრობის მოსპობაში მაინც უშთავებია როლის ითამაშებს ერთი მხრით ჩვენი სასოფლო სასწავლებლების რეკონსტრუქციის განხორციელება ისე, რომ მისი დამთავრებულს შეეძლოს ამა თუ იმ განსაზღვრულ სამუშაოს მოკიდოს ხელი და მეორეს მხრით მრეწველობის კიდევ უფრო განვითარება.

დღის წესრიგში სდგას საკითხი აგრეთვე მუშა-მოსამსახურეთა ხელდასის გაიღების შესახებ. ამ მიმართულებით საერთაო ორგანიზაცია მუშაობის წარმოება, ერთის მხრით ნონბინალური ხელდასის უნდა გავლიდეთ ჩამორჩენილ ჯგუფებს და მეორე მხრით საცალო ფასების დაკლებით რეალურად უნდა გაიზარდოს შრომის ხელფასი. ეს უკანასკნელი უფრო სწორია სასოფლოება, მაგრამ როგორც რეზოლუციაც აღინიშნავს, მომავალ საბოლოო-ჯგუფო წლიდან იქმნება შესაძლებლობა ნონბინალურად ხელდასის გაიღების შესახებ.

მტკიცეული საკითხად პარტიისა და ხელისუფლების წინაშე სდგას ბიუროკრატიაშიან ბრძოლის აქტიულობა. ეს სტინ მივიღეთ ძველი წესწყობილიდან და მისი ერთი ხელის დაკვირვება აღმოგვჩნდა ყოველგვარ შესაძლებლობა. ბიუროკრატია აზოვებს მისი საბჭოთა აპარატის, იქნება შედარებ საჩუქრად და ამით ძირს უთხრის მშრომელი მასების კეთილდღეობა.

მიხედული რეზოლუციაცა ხაზგასმით აღინიშნავს, რომ ფართო მასების აქტიური დანაშარების გარეშე შექმნილია წარმატებით ბრძოლის წარმოება ბიუროკრატიაში წინააღმდეგ და აგრეთვე მოსიითებს, რომ პრესა დღემდის ვერ იჩენდა იმდენ აქტიობას, რამდენიც საჭირო იყო.

პლენუმი განსაკუთრებით აღინიშნავს, რომ ცქეს მთელ ორგანიზაციაში მოუხედავია. პრესის მუშაობა ბიუროკრატიაში სისადაგუსთან ბრძოლის დაწინაურება იყო საჭირო. ეს მუშაობა პრესამ უნდა წარმოეხილს ისე, როგორც ამას ლენინი ვაძლავდა: „პროლეტინისათვის ანგარიში გულწრფელად“. არავითარ შემთხვევაში არ უნდა დაკმაყოფილებდნ მხოლოდ წერილობრივებით, როგორც ამას სწორად აქვს ადვილი და დარწმუნებული მუშები და გლეხები პროლეტარული დიქტატურის გარეშე ჩვენი სახელმწიფო აპარატის სოციალისტური გარდაქმნისათვის ბრძოლაში.

როგორც ვხედავთ უშთავებია როლი ამ ამოცანის გადასაჭრელად ეკისრება მშრომელთა ფართო მასების თვითმორგელებას და აგრეთვე პრესას. ბიუროკრატიაში მოსპობასთან ბეერი რამ არის დამოკიდებული. ჯერ ერთი მისი აღმოფხვრით საბჭოთა აპარატის ხელმისაწვდომი გავხდით მშრომელთა ფართო მასებისათვის, ამას უალბრესად დიდი მნიშვნელობა აქვს საბჭოთა ხელისუფლების განმტკიცების საქმეში. ამასთანვე გათვალისწინებულია მომავალ საბოლოო-ჯგუფო წელში 400 მილიონით იქნეს შემკრებელი დაწესებულებების შესანაზი ხარჯები საბჭოთა კავშირის ფარგლებში. ამის მიწვევა ბიუროკრატიაშიანა და ვალკურის მოსპობის გარეშე შეუძლებელია. რაითაც არ უნდა დაეკვიდრებ ამ ამოცანის განხორციელებას უნდა მივალდებო, ეს განთავსებული მთისა და მიწის მოხმარება წარმოებისა და სასოფლო მეურნეობის განვითარებას და სხვა ვალდებულ საჭიროებას.

მუშათა და გლეხთა იმსახურების დიდი მუშაობის ჩატარება მათთვის.

ბიუროკრატიაშიან ბრძოლაში უნდა გამოიყენოთ აგრეთვე მუშათა დაწინარების საკითხიც. მოახდებოდა მუშების სახსრების მხოლოდ თანამდებობაზე გავხდის ენის საქმე კიდევ უფრო უნდა გახორციელდეს.

მტკიცეული საკითხად აგრეთვე საინიამ კოროსაც მიუხედავად დიდი ზომების ის ჯერ განხორციელდეს არ არის გადაჭრული. რეზოლუციაცა აღინიშნავს, რომ მომავალ საბოლოო-ჯგუფო წლიდან გაიკლებოთ მუშა თანხები უნდა იქნეს ვალდებულები საბინაო მშენებლობისათვის. სრული საბუთო გვაქვს ვითვითებ, რომ საბჭოთა კავშირის ეკონომიურ მოლონიერებასთან ერთად, საინიამ კარისისც თანდათან შეიქმნებოდა და ზიანისმწინებლობის გაიღებრებათ ეს ამოცანაც მუშათა ქალის სასარგებლოდ დაგვირგინდება.

ყველა ამ ამოცანების განხორციელება შესაძლებელი იქნება მხოლოდ მაშინ, თუ გვექნება სასოფლო მეურნეობაშიან აღმშენებლობისათვის. ამიტომ თავდაცვის უნდა

რის გაძლიერება საუკეთესო გარანტიაა მშვიდობიანობის შესანარჩუნებლად.

რუსული (კა) მიაკცევს რა სიბანადო ყურადღებას ამ საკითხს. შოუწოდებს მუშათა მასებს ენერგულად ემზადონ თავდაცვის უზარაონობის გასაძლიერებლად. ამას წინაშე ჩაბარებულმა თავდაცვის კვირეულმა ხილვად დააწვინა შტრიოც და შოუყერა, რომ მშობიელი კავშირის მუშა დაიხრე და რადუდებ საბჭოთა კავშირის თავდაცვის საქმეს.

კაბიტალისტურ ქვეყნებს შორის არსებული წინააღმდეგობანი, ევროპის მუშათა მასების ლოიალური განწყობილება საბჭოთა კავშირისადმი და სხვა მთელი რიგი ფაქტორები არ აძლევს იმპერიალისტებს საშუალებას

ესხლავ გაღმობიენ თერიშზე საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ.

მიუხედავად ამის ერთის წუთითაც არ უნდა შენელებს სამზადისი თავდაცვის უნარის გაძლიერებისათვის.

ასეთია მოკლედ იმ მუშაობის შედეგი, რომელსაც ადგილი ჰქონდა ცეკასა და საკონტროლო კომისიის პლენუმზე.

თეთიელი მშობიელის მოვალეობა ყველმწივი შეღწეოს ხელი საბჭოთა ხელისუფლებას ამ დიდი ამოცანების განხორციელების საქმეში.

ს. ელიაძე.

დაგვიანებული ინფორმაცია

(წერილი რომს და პარაბა ნომს)

თქვენი საღისუესოა წერილიდან გავიგე, რომ თქვენთვის საჭირო ყოფილა ინფორმაცია და კიდო ინფორმაცია.

რადან თქვენ მიერ გამოგზავნილი „პრაგვილი“ ინფორმაცია არ გამოდგა, და მან თქვენი დავალების შესრულებას პოლიტიკური სამართიელოს „კუბირება“ ამჯობინა, ნება მიბოძეთ ამჟამად ეს დავალება მე შეგისრულეთ.

აქ მე საჭიროთ მიმანინა გაცნობათ, რომ ყველა ის ინფორმაცია, რომელსაც თქვენი რწმუნებულები თქვენ გიგზავნიან, არის ყალბი, რადგან გიგზავნიან თქვენი გულის მოსაგებათ.

შეიძლება თქვენ ის გამოიყენოთ, როგორც, „საბუთები“, მაგრამ სინამდვილის არ შეეფერება.

აქედან ცხადია, ყალბი ინფორმაციის გამო, ყალბი წარმოდგენა გავქო, როგორც საქართველოს მუშათა კლასზე, და საერთოდ ქართველ ხალხზე, ისე იმ გიგანტურ აღმშენებლობაზე, რომელიც აქ სწარმოებდა. ჩემი ცნობით თქვენ ვერ დაგვიპოულებდნ და არც „საბუთებით“ გამოვადგებთ შეგოთ ინტერსაციონალიში წარსდგენათ. მაგრამ სამართიოთ ისინი წარმოადგენენ სინამდვილეს და ყველა ჩემი დანერგლის სრული პასუხისმგებელი ვარ ყველგან და ყოველთვის. აქ უნდა დადუროთ რომ თქვენი რწმუნებულები ვერ გავუხდენ დროზე ცნობით იძირო, რომ თქვენთვის საჭირო ცნობებს უნდა არა დავკვირება, შესწავლა და მოგორება — არამედ მოგონება და შეთხზვა; ამისთანები კი ალბათ არც ისე ბევრი მოიპოვებინ — მიუხედავად იმისა, რომ შეიძლება ბევრს აქვს სურვილი გასიამოვნოს და „საწინაეო“ საქმე გაკეთოს.

მე კი „საწინაეო“ საქმეებზე არ ვფიქრობ, არამედ მანტრირებს მუშობელი ხალხის მდგომარეობა; დავირი ამ ხალხთან ერთად ყველა განსაკუთრების დროს, ვარ დღესაც მასთან და ევილი იმასთან, ჰირში და ლინში — სიყვლილმად.

მუშურ - გლეხურ ხელისუფლებასთან ჩვენ მოგვიბნდა მისელა — ბრძოლა, ეს ბრძოლა არც ისე ადვილი იყო, რადან ჩვენ ვერაძიოდით — ჩვენ გუშინდელ თანამებრძოლებს, მუშათა კლასისათვის თავდადებულ გმირებს.

მე პირადათ, 1921-დან 1927 წლამდის — სამჯერ ვიყავი დაპერილი, ვიჯექი სხვადასხვა დროს განსწორებულ სახლებში წყლიყინაბეგვარი და ვიყავი ერთივლ გავლასიხლებული საქართველოს სახელმწიფოებდან. ამ არცვისათვის სანტერესო ცნობას ვაუწყებო, იმიტომ, რომ ერთი მხარით იცოდეთ რამდენი დრო და ენერგია დეკარავ თქვენი გზა — ანდვილითის გამო და მთერე, რომ ვაგასსენოთ, რამდენია პატიოსანია თქვენი ქვეყნ ყოფილ პარტიულ ამანაგებისადმი, როცა თქვენ მან უწოდებთ შიდადებს და გამცემლებს, მხოლოდ იმიტომ, რომ მით არ უნდათ თქვენ მოლოდულ გზაზე სიარული.

თქვენ მიერ ამხალალებთ და გამცემლებთ“ მონათლული ამხანაგები ეწვიოდნენ სასტიკ დაუდლაგ ბრძოლას მუშურ - გლეხურ ხელისუფლების წინააღმდეგ, მაგრამ გულმოდობლივად ვამბობ, რომ ამას ვაწარმოებდით ჩვენი რწმენის და სინდისის წინააღმდეგ.

ამ ბრძოლებში დასრულდა ოთხი წელიწადი; ამ ხნის განმავლობაში იყო ჰაან - წყვეტა — ლოხუნების და მიზეზების ძებნაში, — (ამაში თქვენ ყველაზე უფრო გვეხმარებოდით), მაგრამ ხელისაყიდებელს ვერ ვპოულობდით და თუ მანაც ვიბრძოდით, იმიტომ, რომ „ხიარს“ ეღვარ ვიტყვებით.

ამ ხიარს და „პურმარისს“ თავის ისტორია აქვს და ამის გამოკვლევა არ გამოუღებობი, მაგრამ თქვენ, რომ ავანტიურისხმის ჰაობში შესტობათ და რევიოლუციონერ ოჯახს ჩამოსკილიდით ეს ჩვენთვის, ქართული მუშებისათვის, გაცილებით ადრე გამოიკვცა.

და ამის შემდეგ ლალატზე და გამცემლობაზე განა შეიძლება ლაპარაკი? მთელი ძეგლი მოწინავე მუშების კადრი ჩამოტყდებოდა, და ამას მარქსისტები აქ შენიღბული უღებობი; ამით ამტკიცებთ, რომ თქვენ სრულიათ, დაიბნენ და ცხოვრობენ ზედაპირზე დასტურებულ და ვერ ამჩვენთ თუ რა ხდება თვით ცხოვრების წიაღში. აი საქმე რაშია.

ამ წერილს ვწერ ჯერ კიდევ გაუნყლებელი შთაბეჭდილების ქვეშ, რომელიც მივიღე ლიბანის სნანტორიუმის დათავიერების დროს.

აღნიშნული სნანტორიუმი არის ავეგული საღ. ლიბანის (ბაქურანი - ბორჯომის ხაზზე) ახლო—ნახევარი გერსის მანძილზე.

შენობა დამთავრებულია გარდა წერილმანებისა; აპირებენ გახსნას პირველ ენკენისთვის.

ერთდროულით იტებს 200 კაცს. წელიწადში უნდა გაატაროს 1000 ავადმყოფი. (ექიმობის კუთხი 2—3 თეეა).

თვით შენობა არის ულამაზესი — უყანასკნელა ტენიკის სიტყვით მოწყობილი; ელექტრონის საკუთარი საღვრითი, ელექტრონის სამზარეულოთი, ორთოლის გამთბობით, საკონტროლო დარბაზით და სხვა და სხვა დამაჯდარი ორი მილიონი.

ეს სანატორიუმი ააშენა რ. გ. გ. დამზღვევა საღალომ და ეკუთნისთი რკინის გზალებს.

როცა ამ გაუგავ ნაძებარში ხედავ — ბორჯომის ავადმყოფობა შენობებს — თვალს არ უჯერო. აქ წალევი — ბორჯომის დასასვენებელ სახლებიდან შევხვდით ძველ ნაწილს მუშებს, რომლებიც თვალბინის ფუნქციით მეკითხებოდნენ — კაცო ეს სიზმარია თუ ცხადია?

დასასვენებელ სახლებში წალევი — ბორჯომში, საქართველოს რესპუბლიკიდან გატარებდა — 5.000—6.000 მუშა — მოსამხრეობი, რომლებიც უსათუოდ დათავიერებენ ამ ჩვენს პატარა რესპუბლიკისათვის ესათუოდ დიდ მწიშნებლოვან დაწესებულებას. მე აქ ვლაპარა-

კობ თვით იმათზე, ვინც ამ სანატორიუმში გაატარებს ირა-სამ თვეს.

ყელა თქვენთვის მიმინდვია დასვენის გაკეთება, თუ რა ანხის იქნებამი შეუშნის იმ ზეზის უღელმთაბზე, რომე-როც არაფერს არ ზოგავს მუშების ჯანსაღობისათვის, რომელიც მილიონობით ხარჯავს სანატორიუმების ასა-გებაში.

მაგრამ საკურორტო აღმშენებლობა, ამით არ ამოი-წურება: აშენდა ახალი კურორტი — შოკი თავის საკუ-რთი გირთა — ელსალაღორთი, აშენდა წყალტუბო, დამ-თავრდა აბასთუმანში არახინო და სხვა მთელ რიგ სა-კურორტო ადგილებში წყმოიქიმა ავუარებელი კერძი და სახანო აგარაკები.

სახეთშიც ვეახვით, და უნდა გაუწყობი, რომ კახე-თის გარემოელი შეხვედლებმა სრულიად გამოეცილია: მთელ რიგ სოფლებში, სადაც მე მომიხდა ყოფნა, უკა-ნასკნელი ორი წლის განმავლობაში აუშენებიათ ავარე-ლიანი სახლები, რომლებიც გამოიყურებიან წყლით და ხელების უზოზრის აბლაბაშეს აძლევენ ისედაც ღამაშ კა-ხეთს.

საითივე სურათია ხაშურის რაიონში, რომელიც უკ-ვე შეუერთდა სურამს თავისი კობტა „ასინაიკებით“... „ნაბაღალეშა“ უკვე „მიბაზინა“ ღრმა დღის აგარაკ-ებს, სადაც უკვე ტრამვაის გაყვანა არის დადგენილი. მე აქ აღიარებულ ვლადარაკობ სანაინო საბოშენებლო მუშაობაზე, რომლებსაც აწარმოებენ ქალაქის კომუნალ-ური და სანაინო საბოშენებლო კომპარტიული აზნა-ნაგობები. მუშებს უშენებდა ორი და სამი ოთახიანი ბი-ნები ყველა თავის საკურო მოწყობილობით.

გადასახლი გლეხებზე იმდენად მცირეა, რომ ღამა-რაიკი კი შედგებოდა ამაზე, ყველა თითქმის აღმსაკომბეს, (თემებს) ეძლევათ დოზაციები; აქნად აბილით წარმო-დებდა, თუ რა შინიშენებდა შეიძლება ქონდეს იმ ორი-ად გროსში, რომელსაც გლეხი სრულიად შეუშენებლად იხდის.

ზევით ვახსენებ დასასვენებელი სახლები — თქვენ იბნათ არ იცით რა არის ეს, მოჰასვენებთ.

ყველა კურორტებზე, მაგალ. — ბორჯომში, წალ-ვერში, აბასთუმანში; მცხეთაში და სხვა (ცხები მხოლოდ საქ. რესს.) არიან გამოყოფილი ბინები. ეს ბინები არიან პროფორგანიზაციების სრულ განკარგულებაში. აქ იგ-ზანებიან კავშირის წევრები 20 კარც. — ყოველწლიუ-რად, — 15 მაისიდან, პირველ ოქტომბრამდე — ორ-ორი კვირით, მიძინე დარგებში მომუშავენი კი თითო თვით — სრულ ჯამაგობის შენახვით.

ესენ არიან ამ ორი კვირის განმავლობაში გაძლიერ-ებულ კმაყოფიან მშენებელ საავარაკო ბინებში, აქვით ვინა — თეატრები, რადიო — კონცერტები, ლექციები და სხვა ვასაორბენი... 5—10 პოც. კი უფრო სუსტები (დაავთმოფებულნი) იგზანებიან სანატორიუმებში. ასეთ მუშა — მოსამსახურების ყოველწლიურთა აგარაკ-ებზეც თავის მოყრას ვამოჯანულობდა და დასვენების გარდა, აქვს დიდი პოლიტკურთი და პროფესიონალური მინიშნულობა: პირიქით მდგომარეობს იმანი, რომ ხლებდა სრულიად თავისუფლად, მშენებელ ბუნების წიაღ-ში, ჩანჩქერებთან და წყაროებთან, ხიროში მყვანე ბა-ლაბებზე ერთმანეთის გააცნობა, აზრობა გაცემა — გამოც-ვლა; დადასტურდა ანგლოლოის და აწმისი, ვთავალისწინებ-ბა მომავლეს; ამით სხვა და სხვა დარგის მუშები უახ-ლოვდებიან ერთმანეთს, უზარაბენ თავიანთ შეხედუ-ლებებს...

მეორე მხრით ყველა ცდილობს, რომ შევიდეს წევ-რათ სოფელკავშირში. მე ერთი თვის განმავლობაში მო-მიხდა ცხოვრება წალკეობის დასასვენებელი სახლებში გვერდით, ამ ხნის განმავლობაში აქ გაითარა 1000 კაცამდე. — მათ შორის თითო მეტი არა 750 კაცი იყო საკაორტო-ლის რესპუბლიკის მუშა — მოსამსახურენი აქ მე შეხვე-დი სულ მცირე ერთი 200 კაცს — პირად ნაწინებდა ამ ძველ მოწინავე მუშებს, რომ ეყებათ. ხშირად მქონდა

მათთან ბაასი, რომელიც ვაცხოველდა თქვენი „წერილე-ზის“ შედგენე.

ესენი, ჩემი დაკვირვებით, წარმოადგენენ მთელი საქართველოს მუშათა კლასის სახეობას, რადგან აქ ყო-ველი კუთხის საწარმოო დარგებში იყვნენ 10—20 კაცი-ხილო მუშავი ორკვირეულს, მარტო მთავარ თვლ. რე-გზ. სახელსწონებში 200 კაცი.

აი ჩემი მოსაშუქებლებანი. მუშები ერთხმად ამბობენ: მიწებს მარსიდან ვერა-დეს ჩამოიტანს და რაც იყო, გადაეცათ შშორებლებს, რომლებიც მას თავის საკუთარ, სისხლთა და დიაცვად და არავის დანებებენ. გლეხი თავის მთავრობას, რომლის განაც ეს მიწა მიიღო არ უღალატებს. გაკეთდა მთელი რიგი ღირსშესანიშნავი ხიდები, ამას გარდა გაკეთდა აუზრებელი შარა — გზები, რკინის გზები (ოზურჯეთის, ზუგდიდის და შავი ზღვის რკინისგზ.). დაიქმნა მთელი რესპუბლიკა ინტელფეხებით, გაიხსნა ყველა კუთხეში საექიმო პუნქტები, აფთიაქები და სხვა...

აშენდა მთელი რიგი დაბრკა — ქარხნებისა: ქუთაის-ში, ფოთში, ბათუმში, აბაშაში, სამცხრელიაში, ხარა-გულში, თელავში, მარგალიტში, ბორჯომში, ხონში, ზესტაფონში და სხვა. დაწყებულია და სანახევრით და-თავებულია: თფილისის უზარმაზარი მულის და ჩითის დაბრკა, ბათუმის ნავთის სახელო ქარხანა, ქუთაისის მზარტის ქარხანა; უკვე ჩაუყარეს საბირკული ექსპერტის ქარხანას. აშენდა მთელი რიგი გიგანტური სასადგურები: ზაქსი, აჭარის რკინის, აბაშის და სხვა, ჩაყარა საბირკუ-ლი რიონქესს, სადაც უკვე ორი ათასამდე კაცი მუშაობს და მალე მათ კიდევ ამდენივე მუშა მიემატება. ღღეს რესპუბლიკაში არ არის დარჩენილი არც ერთი სანაზრო ქალაქი, რომ ელექტრონიკი არ იყოს გაიზარდებული.

გაყვანილია მთელი რიგი არბებისა. დიდი ყურადღე-ბა აქვს მიქცეული მუშრობას. ყველა დიდი საიუბები მუშავედნა მცირეობდა, რომლის გადაწყვეტაში დიდ აქტიურ მონაწილეობას იღებენ ჩენი. უნივერსიტეტის მეცნიერი. სწავლა — განათლება ზომ დიდი ტკბობით იწვევს წინ. გაეორების შესახებ ღღეს თით მთავრობის გზამ-ვის ძველ ჩინოვიკებს და ყველგან თითქმის გატარებუ-ლია.

თეატრებით და კლუბებით მოიფინა მთელი რეს-პუბლიკა. ახლა ავილით ეკლსიის მდგომარეობა, რომე-ლიც თქვენ აქ განიტრეტებთ: ეკლსია თავისუფალია, მარწმუნენი თვით ინახვენ მას და ზოგიერთი ძველი ეკლესიები, რომლებსაც აქვე ისტორიული მნიშვნელო-ბა იმას იცავენ, დაწვარვისაგან (შეკლებით), საძველოა და მიქცეული საზოგადოება — თავის ხარჯზე, საქ რომ ძა-ნად აცითო მიწეში — რომის პაპს და ეკტრეტორის ებისკოპოსს — ვერაფერი გამოახას; რადგან სწავლ-მწიფო რეპიტიერ საქმეში აღარ გრევა და ვისაც სწავს, და სურვილი აქვს, რამდენიც უნდა იმდენი ახალის თავა ხატებს.

ესლა ავილით რეპრესიები. ესეც თქვენ განიტერე-სები და გასულგმულენი.

ყველა რეპრესიები და გადასახლებანი არის შედგეი, თქვენი პროვოკატორული „მოღვეურობისა“. თქვენ ამას აწუხებთ ვაგნებ, რათა ხალხში და მთავრობას შორის იყოს ყოველეთის გაუგებრობა, უნებლობა. ღღეს ამას ყვე-ლა გარბობს. ღღეს ეს უკვე ყველამ შევიდა: ამის შედე-გით კი თქვენ აღბნა მიიბინით ღღეკლარაკობას: ქარ-თველი სახლდევლები, (რომლის იმდითაც თქვენ აღ-ბნა, ასულდმულეზდები რომის პაპს და კნტრე. ებისკო-პოსს), ქართული უნივერსიტეტის პროფესორისას, ქარ-თველი მწერლებისა და ქართული ინტელექტუალისას. ქართული მუშები ზომ დაწყებული 1923 წლიდან, ვითივენ, რომ მოსვენებთ თქვენი „მამობრივი“ მზარუნ-ველობისაგან.

ესლა იმგბე საითვის: ყველა ზემოჩამოთვლილის შედგენე რა ოლზუნები გინდათ ჩამოაკლით მთავრობას ხალხი? სახელს თქვენ მთავრობას ვერ გაუტებთ, რადგან

მოაგრობა დღეს თვით ხალხია და იმაზე მეტის გაცემებას, რაც აქ კეთდება ვერა მოაგრობა ვერ შესძლებს.

თქვენ მშენებნიართა იცით, რომ პოლიტიკა ეკონომიკის შენდნება და ხალხი ყოველთვის იმას დაიცავს, ვინც მისი ინტერესების გამამაზრდელია, ვინც აძლევს საშუალებას ეკონომიკურად გაძლიერდეს. ამაში, ხომ ჩვენ მუშურ - გლეხურ მოაგრობას ვერაფერზე შედარება; მით უმეტეს, რომ თუ ჩვენ დავმარცხდით, პერსპექტივაში, შეიძლება წარმოვიდგინოთ, მხოლოდ, ფაქტობრივად და სასტიკი რეპრეკია. თქვენ ისტორიულად გამოვე-

ლიყვებოდა და წინასწარმეტყველებას დღეს აღიარებინა აღიარებინა, რადგან ყოველთვის გავაცურათ ევროპის დიპლომატიკა, ვერსად ვერ გამოიჩინებ შორისმგებლობა. დღეს პირად პატივმოყვარეობის დასაკმაყოფილებლათ ვინდა შესწორით მთელი ერი; ამას კი აღიარებდა პატივმოყვარეობის ხალხი. ეს არ დაიწყეთ.

ეროვნულ კიდევ გადმოხილვით: დაგვანებთ თავი, ჩვენ თავს ჩვენ თვითონ მოუვლეთ; ნუ გვიშლით ხელს ამ გვიანდელ ეროვნულ აღორძინების საქმეში. აი მოკლეთ ჩემი ინფორმაცია.

3. გომიჯივილი.

ვინ ღარჯა მათ რიგგეზო?

საქ. სოც. დემ. მენშევიკური პარტია მისიური პარტია იყო. ამ პარტიაში დაიარაღებდა და აღიზარდა საქართველოს მუშათა კლასი. ამ პარტიაში იბრძოდა ის ათეული წლები თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ, უკეთესი შერჩევისათვის. არა ერთი და ორი მებრძოლი რევოლუციონერი აღზარდა სოციალ - დემოკრატებმა საქართველოში, რომლებმაც თავი ისახელეს გმირობით და მსხვერპლად შეწირეს რევოლუციას. ამიტომ სრულიად ბუნებრივად უნდა ჩაითვალოს ის მოვლენა, რომ მენშევიკური პარტია და მისი ბელადები უდიდესი ნდობითა და სიყვარულით სარგებლობდნენ ქართველ მშრომელ მასებში.

მარტამ მენშევიკური გზა არ გამოდგა საბოლოოდ სწორი. როდესაც დაიწყო გადახტეული ბრძოლები, როდესაც რევოლუციისა და კონტრ - რევოლუციისა ყელში სწვდა ერთი-მეორეს და რევოლუციისა და სოციალისტების ინტერესები კატეგორიულად მოითხოვდნენ რევოლუციონერ პარტიიდან თავიანთსწორულ ბრძოლას, სწორედ მაშინ დაიბნა მენშევიკურმა პარტიამ უკან, სწორედ მაშინ დაიბნა ის. მან ვერ გათავისუფლა თავი შექმნილ მდგომარეობას, ვერ შევსდა მომენტად და საბოლოოდ გადაიხტა კონტრ - რევოლუციონერ პარტიათა ბანკში.

თუ წარსულში მენშევიკური პარტიას ამავე მიუძღოდა ქართველ ხალხის პოლიტიკურად აღზრდისა და განთქმობისთვის საქმეში, უკანასკნელი ათი წლის განმავლობაში ამავე პარტიის წყალბოთი ქართველი ხალხი, ტანსუთობით საქართველოს მუშათა კლასი, ჩაეხრატა კანონიერ მდგომარეობაში.

იმ დროს, როდესაც მომდევნო რუსეთის პროლეტარიატი რეპუბლიკის ბრძოლის ქარ-ტეცხლში იყო გახვეული, საქართველოს მუშათა კლასი, რომელიც თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ მოწინავე რიგებში იბრძოდა, მენშევიკური პარტიის მიერ მოწყვეტილ იქნა ერთიანი ფორნატიონის და მათებრძოლის როლში ჩაყარა. რევოლუციისათვის საზიარო საქმის კეთება გრძელდებოდა საქართველოში გასაბჭოების შემდეგაც; მაგრამ ერთი დიდი განსვენებებით: თუ გასაბჭოებამდე ქართველი მშრომელი ხალხი მოკლებული იყო ყოველგვარ სწორ ინფორმაციას საქართველო რუსეთის შესახებ, და პირაქით, ათასგვარ სურვილითა და ინსინუაციებით ჰკეზბადდნენ მას, საჭიროების გასაბჭოების შემდეგ მას მიეცა საშუალება თავისი თვლილი, უმჯობესად შეემუქვებია ყველაფერი, რასაც საბჭოთა ხელისუფლებამ და კომუნისტური პარტია აკეთებდა. ამ გარეშობამ დაიდა შეწყვეტა ხელი მუშათა კლასისა და მშრომელი გლეხების პოლიტიკურ ბურჟუაზიან თავის დაღწევას.

მართალია, ქართველი მშრომელი ხალხის საქარბობი ნაწილი, ინერციით, მენშევიკ - ბელადთა ავტორიტეტითა და ნდობით დატყვევებული კიდევ კარგა ხანს გახარობდა საბჭოთა ხელისუფლებისადმი მტრულ განწყობილებაში ყოფნას, მაგრამ დროთა ვითარება, საბჭოთა ხელისუფლების მიერ წარმოებულ თავდაპირველი მუშათა საქართველოს კულტურული - ეკონომიკური აღდგომისათვის და ამ მიმართულებით მიღწეული მდიდარები, სათანადო გავლენას ახდენს მუშათა კლასზე და ხე-

ლისუფლებასადმი სიძულვილისა და მტრობის სქელი ყინული თვალსაჩინოდ იწყებს დროშას.

საქორი შეიქმნა 3 — 4 წელი, რათა ქართველ ხალხს, შეესწავლა და შეეცალება საბჭოთა ხელისუფლება. ჩაწყვილიდა მის სულსა და გულს და დარწმუნებულყო, რომ მხოლოდ საბჭოთა წყობილების გზით შეიძლება მუშათა კლასის საბოლოო გამარჯვება და სოციალისტების განხორციელება და რომ სრულიად არ შეეფერება სიმართლეს ის ხმები, რომლებსაც მენშევიკური თვითკალიური წრეები აერქვლებდნენ საბჭოთა წყობილების შესახებ.

დაიწყო გადაფასების პერიოდი. დაიწყო თავი კონტრა მენშევიკური პარტიის მუშურ - გლეხურ მათებაში. დასივა საკითხი გზის გადასინჯვის შესახებ და ჩვენ მოწამე შევიქმენით 1923 წლის პარტიის სალიცედალი კომარობისა.

როგორ შეივსა მენშევიკის ბელადებმა ეს მოძრაობა?

მოძრაობას მიუხედავ ჩეკის რეპრესიებმა აღიარეს და მოძრაობის ხელმძღვანელები ჩეკის აგენტებად, ოკრობით მოსიძულვებდა გამოაძევეს.

ჩაყვეტილია სინამდვილეში ეს ასე არ იყო. ამ მოძრაობამ შიშით მოიცილა განსაკუთრებით ემიგრანტული საქმეაო.

ყოჩიანია - რამიშვილს ძლიერ კარგად ესმოდა, თუ რას ნიშნავდა დაწყებული მოძრაობის მნიშვნელობა, მშენებნიარდ ვითავისუფლების მენშევიკურ პარტიის მომავალი ბედი და სწორედ ამიტომ დაიჭირეს შტრევიზი გრადელა.

მათ ეცნათ; რომ ერთის მხრით დარჩენილ რანგების აწკარა ბრძოლაში გადამხედილი ისინი მენშევიკური პარტიის რეგვიდან, მეორე მხრით — საბოლოოდ ჩამტრევიდნენ იმ ხილს, რომელიც მენშევიკურ მუშურ-გლეხური მასების საბჭოთა ხელისუფლებასთან დასახილოვებლად იდებოდა და მასებში მხრივ — საქართველოში დაღვრილ უნაწამაულო - უნაწამო სისხლის ევროპის ბურჟუაზიულსა და დემოკრატიულ წრეების თვალში ასწვდა „დემოკრატიულ მთავრობის“, უკანასკნელ ხანებში, სასებით დაცემულ ავტორიტეტს.

აი, სრულიდ ამ მონიშნულ დატეხვის მათ ქართველ ხალხს თავზე აგვიტოს საშინელი დღეები.

მაგრამ ანგარიშში სასტიკი მოტყუებლდნენ.

1924 წლის ტრადიციის შედეგად მოჰყვა ქართველი მშრომელი ხალხის რადიკალური ფსიქოლოგიური ვარადატება. ავტონტოს ამბებმა სასებით დაარწმუნეს საქართველოს მუშათა კლასი და მშრომელი გლეხობა, რომ მენშევიკური პარტიის და მის ბელადთა წყალობით ქართველი ხალხი მოღიალულ გზაზე იყო შემდგარი. რომ ამ გზაზე მოხდა მუშათა კლასის კლასობრივი და ეროვნული ინტერესების ისეთი აღიარება და გაყალბება, რომ საბოლოო ანგარიშში ყოველივე შეეწირა ევროპის იმპერიალისტურ - რეპუბლიკურ ბურჟუაზიის ინტერესებსა და მოთხოვნილებებს.

ავტონტოს ამბებმა სასებით ნათლადეს, რომ მენშევიკური პარტია საბოლოოდ ასცდა ინტერნაციონალისტ-კლასობრივ ბრძოლის ხაზს და სწორედ ამ დღეებიდან

საქართველოს მშრომელთათვის საბოლოოდ კვდება ეს პარტია.

1924 წლის 7—8 ოქტომბერს ტფილისის ძველ მებრძოლ მუშათა მრავალრიცხოვანმა კრებამ ჯვარი დაუსვა მენშევიკურ პარტიის არსებობას, საბოლოოდ უარყო ძველი გზა და შესდგა ახალ გზაზე, გზაზე საბჭოთა ხელისუფლებასა და კომპარტიის მტკიცე თანამშრომლობისა და სოციალისტური მშენებლობისა. კრებამ აჩვენა „მუშათა კომისიამ“ მიმართა საქართველოს ყველა მშრომელი, რომლებიც მანამდე მენშევიხის გადგენის ქვეშ იმყოფებოდნენ და ახალი გზისაკენ მოუწოდა მათ. მოწოდებამ იშვიათი თანაგრძობა და გამოსაზრება გამოიწვია საქართველოს ყველა კუთხეში და „მუშათა კომისიის“ მიერ აღიარებულ პლატფორმაზე დარაზნვა მენშევიკურ პარტიის ყოფილი მთელი მუშერ - გლეხური აქტივი.

როგორ შესვდა ამ ამბებს საზღვარგარეთელი ბიულთა?

კვირე შევცადენ ჩვეის რეპრესიების მოშველიებას, ამ მიზარობის ჩვეის რეპრესიებისა და შიშით ახსნას და „მუშათა კომისიის“ წყერათა სხელის გატეტვის, მაგრამ შედარებით წარსულთან უფროა მკათალად და მორცხვად.

მენშევიკი - ბელადები ხედავენ, ეცნობ ჰქონდათ საქმე, ქართველი ხალხი ძვიერ კარვად იცნობდა ამ მოძრაობის ხელმძღვანელებს „მუშათა კომისიის“ წევრებს, და მათი სახელის გატეტვა და აბსურდ აფხება არც თუ ასე აღვილი საქმე იყო.

მენშევიკური პარტიის ლიკვიდაცა ჩქარის ტემპით განვითარდა. მენშევიკური პარტია დასტოვა და „მუშათა კომისიის“ გაკვე მენშევიკურ ინტელექტუალის აქტივის ამოსულეური უმრავლესობა.

დიდებს არც ახალგაზრდას ჩამორჩა. ყოფ. ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაცია, რომელიც თვითაღმდეგ მენშევიკური პარტიის გადუნის ქვეშ იყო მოქცეული და განსაკუთრებით არალეგალურ პერიოდში საკუთარი ძალებით ასახროლებდა მენშევიკურ პარტიას, სასეხით დიმილა და ამ ორგანიზაციების სასოციალური ძალები დღეს ახალგაზრდათა რიგებში ირიცხება.

ასე ბუნებრივად ხდებოდა მენშევიკური აქტივის გადასლა საბჭოთა ხელისუფლების მხარეზე.

ამ უკანასკნელ დროს ამ პროცესის დასრულებს ხელი მუწყო ჟორდანი - რამიშვილის ცნობილმა სადირექტურ წერილებმა.

ამ უკანასკნელ ხანებში მენშევიკური პარტია საბოლოოდ დასტოვა ისეთმა პირებმა, რომლებიც თავისი წარსულით და აზრებით, თავისი ავტორიტეტით კიდევ ახლდნენ ზოგიერთებზე გალენას და პოლიტკურო აქტივობით თუ სიწიშით ხელს უწყობდნენ ჩვენში მენშევიკურ „საქმიანობას“.

უფრნალ „ახალი გზა“-ს № 26-ში გამოქვეყნებულა ძველი სოციალ - დემ. მუშაკების ამხ. ამხ. 3. გოგიაშვილისა და კ. ჯანელიძის წერილები:

რას ამბობს ამხ. გოგიაშვილი? — ჩვენნი ყოველი მთავრობა ცდილობს 1924 წ. ტრადიციას ისევ განიმეორას. ის ურჩევს ქართველ ხალხს: უღალატე შენს საკუთარ ხელისუფლებას, ზურგში მახვილი ჩაიჭი მას და მის

საქართველოს დღევანდელი ყოფა-ცხოვრება

შვილი წლის უტყობიანი ყოფნის შემდეგ, სადაც ქართველი ემიგრაციის ლიდერები ყოველგვარ საშუალებას მიმართავენ, რომ უარყოფი და დაეხმობნენ მუშა ემიგრატებს საბჭოთა ხელისუფლების ეკონომიურ-კულტურული მიღწევები, დიდი სურვილი მქონდა სინამდვილეზე გაეცნობოდი ყოველივე ამას, —გაეცნობოდი, რომ ნამდვილად სიმართლე იყო საბჭოთა პრესის მოწოდებები ცნობები.

ემიგრაციის პრესის ინფორმაციის ყოვლად უსი-

მოსისხლე მტრებს მიემხრო... ეს უზადრეკი „მოთავრობა“ სომხეთის ზედს უშხადებს ქართველ მშრომელ ხალხს... და სწორედ ეს არის მიზეზი, რომ მეც ვეძებ ჩემთვის უტყობი იარაღს — კალამს მოვიტოვი ხელი და ჩემს ამხ. უტყობებსა და გვლებს მითითებით ამ საზიშრობაზე, რომლის წინაშე მათ აყენებ ყორღანია - რამიშვილი“.

ესლა მოუსმინებთ ამხ. კ. ჯანელიძეს: „დაუშვით, დამარცხდა საბჭოთა ხელისუფლება და მის მაგერ მოგვევლინა ყორღანია მთავრობის თამაგდომობა და რამიშვილი შინაგან საქმეთა მინისტრად. რა უნდა აკეთოთ მათ აქ? ჩამოთმეული სახლები და მამულები უნდა დაუბრუნონ ბურჟუაზიასა და მემამულეებს. სახელმწიფოს ხელმძღვანელებმა უნდა გადახადონ ჩვენს მტრებს ბურჟუაზიულ მანაკიდან. სხვა მათ აღარაფერი არ დაერჩიეთ აქ გასაკეთებელი და ეინც ჩვენში ამას. მოისურვებს, ის თავისი თავის და მუშათა კლასის მოლატება“.

რას იტყვის ამხე რამიშვილი და გამანია?

შეიძლება ესენიც ჩვეის ავტენტები და ოქროთი მისცილებები?

მაგრამ ცისლა დააჯერებენ ასეთი უზადრეკი ბრალდებები?

მანანაშვილი, მაქარაძე, გვირიაძე, კუპრაშვილი, ყარბიბი, სულაკველიძე, ელიაძე, თოფჩიაძე, ძველია, სურცილაძე, გოგიაშვილი, ჯანელიძე, ფარნა ნინუა, თოფჩილუ შერვაშია და ილია მანდარია მის ძველ რეჟიმის ციონერეთა მღვადა, რომლებიცაც სოც. დემ. პარტია ამაყობდა ერთ დროს და ამა ვინდა დაუჯერებს დღეს ოქრორანტ — ავანტურისტებს, რომ ეს ხალხი ჩვეის ქართველ არის მოსყიდული.

ჩვენ რამიშვილს დავეთანხმებით ერთობა, რომ ქართველი მშრომელი ხალხი დღეს მოსყიდული და მოხმობულია საბჭოთა ხელისუფლების მიერ, მაგრამ არა ოქროთი, როგორც ბ. რამიშვილს ჰგონია, და რაც თითონ მით სწევიდა, არამედ ამ იშვიათ აღმშენებლობითი მუშაობით, რომელსაც საბჭოთა ხელისუფლება ამაყობებს საქართველოში და რომლის თვალსაზრის შედეგების უარის ყოფას დღეს ვერც მტრულად განწყობილი ელემენტები ვერ ახერხებენ.

დაბა, სწორედ კულტურულ - ეკონომიურ ფორმებზე მიწეული შედეგებია ის ბოროტება, რომლებსაც ანგარიში გაუწია სოციალისტურმა საზოგადოებამ და მენშევიკურ პარტიამ დაევიდნენ ყველა ისინი, რომლებიც პარტიის სინდისსა და სიწიშის წარმოადგენდა და რომლითაც პარტია სოცესლობდა.

ასე მოისყიდა საბჭოთა ხელისუფლებამ და კომპარტია ქართველი ხალხი. ასე დანიგნა მენშევიკური პარტია და ჩამოშორდა მას ყველა პატროსანი წევრები..

მათ ვინდა დარჩა რამიშვილის მხარეზე, ვისი საქმიანობით ცდილობენ ემიგრირებ - ავანტურისტები ქართველი ხალხის „განთავისუფლებას“ და „გაბედნიერიების“?

ჩვენ ვეჭვობთ, მაღე ნოე რამიშვილი იტყუებულა შეიქნება ნაციონალ - დემოკრატებს თხოვოს მენშევიკურ ალალგალურ რეკს მოწყობა.

ასეთი მწერი სინამდვილე.

ა. ჩაჩუა.

ცხელი სოცალბეში აღვილად ვრწმუნდები ტფილისში, რომლის ასეთი კეთილმოწყობის და აღმშენებლობის შესაძლებლობის წარმოდგენა, მართლაც, რომ მწელი დასაჯერებელია შეიდი წლის წინედ უტყობეთი გახიზნულ ემიგრანტისათვის. გაკვირვებს, თუ როგორ მოხერხდა ასეთი მოკლე დროში, ჩემს ეკონომიურ სიღარიბეში, ამდენი რაბის გაკეთება საზნაბო აღმშენებლობა, კვილიშოწყობა, დანარეული ქაბრების აღდგენა და ამუშავება, აბღობის აწენება და სხვ.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ის არის, რომ ასეთ სუ-
ჩაის იძლევა არა მარტო ტულისის, არამედ ყოველი
კუხუხი, თეთიული სოფელი, ყველგან ასე მიმდინარეობს
კუხუხის აღორძინების საქმე.

მაგალითად, გორი, სადაც მიხდებოდა მუშაობა სა-
ქართველოს გასაბჭოებამდე, სრულდებიან გმაცვლითა.
ქალაქი, რომელიც წინდ სიცოცხლის არავითარ ნიშნს
არ იძლეოდა და რაღაც გაპარტახტულ დაბას მოგაგონე-
ბდათ, დღეს სამარეველო ქალაქს წარმოადგენს, სადაც
1000 მეტი მუშა-ხელი პოულობის სამუშაოს.

ყოველი დარგი: კეთილმოწყობა, შეპარეშემობა,
სწავლა-განათლება თუ სხვა, ვითრევენს თავის მიღწევას,
განვითარებას, დისციპლინას, გვემას და სისტემას.

ეს ასეა არა მარტო გორში, არამედ მთელ მაზრაში.
ყველა სოფლებშია მოწყობილი საქმიან პუბლიკ, წიგნი-
საცავი-მახარებელი, გაყავნილი სარწყავი არხები, ვაშე-
ნებულთა სკოლები, ავტონაბები, რადიო-აპარატები, მი-
წის ტრანქტორით დამუშავება და რამდენი სხვა.

აბა, რამდენად უნდა ვაზრდილიყო სოფელი ეკონო-
მიურად და კულტურულად, რომ ტრანქტორის მოქალაქეო
ზრევი ულევად მოეპოვებინა, რომ ზრეგები მის ხელშ-
ღიანობასა და ამუშავებას ახერხებდეს.

არც კულტურული მეურნეობის საქმეა უყურადღე-
ბოდ დატოვებული. ს. გომში, სადაც წინედ ხორბლის
დასეწყვას ვერ ახერხებდნენ, ულკებოდათ, ენლა შაქრის
ქარხნის გაშენებისათვისაც კი მიუყვანილ ხელი და მო-
კლე ბანში შაქრის ქარხნაც იქნება აშენებული. კას-
ში მზნებდა ცემენტის დასამზადებელი ქარხანა. ს. ტყვი-
ში აშენებულთა ხილის სანშიბო ქარხნები, ბორჯომში
აშენებულითა საკასრე ქარხანა და რამდენიმე სხვა, რომელ
თა თიეთულად ჩამოთვლა შეუძლებელია სხვაგვით წე-
რილი.

ტყვარჩელის ქვანახშირის უსახხო

ქვანახშირის ინდუსტრიას „შე პურს“ ესახნა. მართ
ლაც ქვეყნის ინდუსტრიალიზაცია უშუქდებოდა, თუ ის
უზარდაცვლოდა არ არის ამ „შეი პურით“, რომელიც
ჯერ-ჯერობით ყველაზე უფრო იაფი საბოთბი მასალაა.

ამიტომ ვასკვირი არ არის, რომ დღეს ჩვენში ტყვარ-
ჩელის ქვანახშირი საყოველთაო ყურადღების ცენტრში
სდგას. ომამდისაც ეს ნახშირი კაპიტალიზტების ყურადღე-
ბას იპყრობდა, რადგანაც თავისი მოხერხებული გეოგრა-
ფიული მდებარეობით ის ხდება ერთ-ერთ უდიდეს ეკო-
ნომიურ ფაქტორათ არა მარტო შავი ზღვის პირით, არა-
ნედ ხმელთა შუა ზღვის დონის მდებარე ქვეყნებისათვი-
საც, სადაც ქვანახშირის ბუნდებები სრულიანი არ მოიპო-
ება.

როგორც ვიცით 1920 წელში იტალიელები ძალიანი
დანიტერესებულნი იყვნენ ტყვარჩელის ქვანახშირით. მათ
დანიტობას მისი დამუშავება, რადგანაც იმპერიალისტური
ომის შემდეგ იტალიაც გახდა ნადევლიდან უსიღირესი
მარინისტული ქვეყანა ხმელთა შუა ზღვიდან დაწყებული
შავ ზღვამდე და მისი ძლიერი ფორტის უზრუნველყოფა
ქვანახშირით არც ერთი ევროპის ქვეყნიდან არ შეიძლება
ის ადვილად, როგორც ტყვარჩოლიდან. მაგრამ იტალიე-
ლებს არ დასცლიდათ ამ ნახშირის დამუშავება.

დღეს მის ექსპლოატაციას იწყებს საბჭოთა ხელისუფ-
ლება. ეს გარემოება უშეკველად დიდ როლს ითამაშებს
ჩვენი ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის განსახორცილებე-
ბადა ერთი მხრით და მეორეს მხრით უზრუნველყოფის სა-
თბობი მასალით შავი ზღვის საბჭოთა დოქტრაც.

იმ ვასაკლებებს და ცდებს, რომელსაც სატეილის-
ნთა ვავული დღეს ტყვარჩელის ქვანახშირზე აღდგნა, მი-
ნთა აქვს გამოარკვეოს ერთის მხრით ამ ნახშირის მარა-
გი და მეორეს მხრით ამ ნახშირის დაკავსების შესაძლებე-
ლობა, ე. ი. რამდენად შესაძლებელი იქნება მიხგან მეტ-

მართლაც, რომ გამამხნევებელია, როდესაც ახლო მე-
ნობი ს. სამთავისი და ლამბსკინის სოფლის კომუნების
კოლექტიურ მეურნეობას, რომელთაც ასე ბეჯითად შეუ-
ერთებიათ თავიანთი ცხოვრება და მუშაობა.

ემიგრაციის ქაონში მოქცეული ქართველი მუშა-
ემიგრანტისათვის ძნელი წარმოსადგენია, რომ ბაკუნა-
ნის, ცუმის, წიღერის და სამბავალით მოწყობილ ბორ-
ჯომის ავიაკატეზე ათასობით მუშა-მოსამსახურენი იგ-
უიებინ ქარხნებში დახარჯული ჯანმრთელობის აღსა-
დგენად, ძნელი წარმოსადგენია, რომ მუშების და გლე-
ხების ბავშვები ასობით იგზავნებინა ავიაკატეზე საბავ-
შუო სახლებში დასასვენებლად.

ყველგან და ყოველ დარგში აშკარად ემჩნევა ყო-
ველდღიური ზრდა, განვითარება და აღორძინება, ემჩნე-
ვა ხელისუფლების დიდი მზრუნველობა, ხალხის მუყაი-
თობა და ერთობლება.

ამის შემდეგ, თავის-თავად ცხდია, რომ მშრომელთა
ხალხი ხელისუფლებასთან არის, მას ეხმარება დაიცავს
კიდევ და აღორავითარი ფასი, დირეგებულება და აზრი
აღარ აქვს საღირებეტიო წყურბლებს: ხელისუფლებას
ებრძოდა, მეორე ავგისტო მოაწყვე და ნ. რამიშვილის
დენტრალიზაცია მიიღო.

სწორედ, რომ მხოლოდ ნ. რამიშვილის დანტრალი-
ზაციითა და მუშაობის ისეთი იღიუტებით, რომ ქართველი
ხალხი საბჭოთა ხელისუფლებას ებრძოლებდა და ნ. რამი-
შვილის დენტრალიზაციას მიიღო.

ხალხი უზრუნველდინედ მუშაობს და ეწევა მშვიდო-
ბიან ცხოვრებას. ერი მადლიერია საბჭოთა ხელისუფლე-
ბის, აღიქვას საჭიროების გასაბჭოების ფაქტს და რა-
მიშვილებმა დიდხანს უცადონ „ხელსაყრელ“ მიმენტს
სანამ არ მოსწყინდეთ, მათ პიროვოკაციის აღარაინ უყუ-
რის და არ მოეღოს.

ი. ვახუნი.

ლერჯიული კოკის მიღება. რაც შეხება ქვანახშირის ნამ-
დელი მარაგის გამოარკვევას ის შესაძლებელი იქნება
მხოლოდ სავსტოპოტაციო მუშაობის პროცესში. ორბოტე
წელიწადი ვამუშავებთ ტყბულის ქვანახშირს, მაგრამ
დღესაც არ ვიცით მისი ნამდელი მარაგი, რომელსაც და-
ახლოებთ ამ მილონ ტონს ანუ ექვს მილიონდ ფუნტს და-
ხარულობენ. ჯერ-ჯერობით ყველა მკვლევარები ამ აზრს
არიანი, რომ ტყვარჩელის ქვანახშირის მარაგი ორჯერ მე-
ტი მაინც იქნება ტყბულის ნახშირის მარაგზე.

ამგვამთ კი ჩვენთვის უფრო საინტერესოა ამ ნახში-
რის დაკავსების შესაძლებლობის გამოარკვევა. ამ კითხვის
გადაწყვეტის უდიდესი შიშვნელობა აქვს ჩვენი მეტალუ-
რგიის განვითარების არა მარტო პრაქტიკული, არამედ
თეორიული მხრითაც. საზოგადოთ აღსანიშნავია, რომ
ყოველნაირი ქვანახშირი იძლევა კოკს, როცა მას ახერე-
ბენ სპეციალურ აპარატურაში. ამ შემთხვევაში კოკსთან
ერთად დებულობენ გაზს და სხვა პროდუქტებს ყველა
მათთან თავიანთი ალაგზე დიდი შიშვნელობა აქვთ ინ-
დუსტრიაში, მაგრამ მეტალურგიული კოკის განსაკუთ-
რებული თვისებისა; ის უნდა იყოს მკვრივი, მაგარი,
მსხვილ ნაჭრებთ, რომ დიდი დატვირთვის გაუძლოს
ბრძიმდებში, ავტოფედ (ასერბტული, რაც ხელს უწყობს
მის კარგად დაწვას და სხვა... ასეთ კოკს იძლევა განსაკუთ-
რებული ხარისხის ქვანახშირი, რომელიც უნდა შეიცავ-
დეს არა უმეტეს 18 პროც.—26 პროც. მქროლავი ნივთიე-
რებისას.

აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ყველა გეოლოგიურ სო-
სტებში გვხვდება ჩვენ ქვანახშირი, როგორც შავალითაი:
პირველში, მეორეულში და მესამეულში, მაგრამ ყვე-
ლაზე უფროსი ღირსების ქვანახშირი ძველ პირველდ გე-
ოლოგიურ პერიოდში გვხვდება, ეგრეთწოდებული ქვანა-

ხშირის პერიოდში, რომელიც ცნობილია დედამიწის ისტორიაში მდიდარ მცენარეულობით და თბილი ჰავით.

ამ პერიოდის მცენარეული მალაკტინანო—გვანტი მცენარეები აყენდ და ძალიან წაავადენდ დღევანდელ წიწვან ჯიშებს. როგორც ვიცი ქვანახშირ მცენარეების დანახშირებიდან წარმოიშვნენ. გარდა ამისა ამ გეოლოგიურ პერიოდში ალავა ჰქონდა ძლიერ ოროგენიულ მოვლენებს, ე. ი. ბუნების ძვიერ ქვიშაქვებს, რამაც დაიბანო, დავარია და დაამტვრია ქვანახშირის ფენები და მით სული შეუწყო ბუნებრივად წახშირის აუზში და ამისათვისა, რომ ერთსა და იმავე ქვანახშირის აუზში და თითქმის ერთდამავე ფენაში სხვადასხვა ხარისხის ნახშირის გენდებით. მსოფლიოში ცნობილი საუკეთესო ხარხისის ქვანახშირის აუზები ამ ძველ გეოლოგიურ ქვანახშირის პერიოდს ეკუთვნიან. აქ ჩვენ გვხვდებით ანტრაციტს და საკოკს ქვანახშირს. ისეც მხოლოდ ალავ-ალავ და არა ყველაფერ. უფრო ახალგაზრდა გეოლოგიურ პერიოდებში ისინი არ მოპოვებიან.

რაც შეეხება ტყვარჩელის ქვანახშირს, ის, როგორც ტყბულის ქვანახშირს მიეორებულ გეოლოგიურ სისტემის ეკუთვნიის ეგრეთ წოდებულ იურების დაბალ სათაფლს ლეიასისა; ეს პერიოდი დღითი განსხვავდებულა მცენარეულობითაც და ჰავითაც ზეითი დარწმუნ ძველ ქვანახშირის პერიოდთან; მასთან ოროგენიულ მოვლენებს ამ პერიოდში ალავი არ ჰქონია. ის ცნობილია დედამიწის ისტორიაში, როგორც მშვიდობის ხანის პერიოდი, ამისათვის ამ პერიოდის ქვანახშირი უნდა განსხვავდებოდეს თავის ღირსებით ძველი პერიოდის ქვანახშირიდან. როგორც ზეითი ესაქვით, ქვანახშირის ბუღბუბები მოიპოვება აგრეთვე უფრო ახალგაზრდა მესამელ გეოლოგიურ პერიოდშიც, მის დაბალ სათაფლში. ასეთი ნახშირი ჩვენ ვეკვძ ახალციხის მახროში მდ.დოცხოვის მარჯვენა ნაპირზე, ეს ნახშირი თავისი ღირსებით უფრო მდიდარ, ვიდრე ტყბულისის ან ტყვარჩელის ქვანახშირი და მას მარტყველი მნიშვნელობა არასდეს არ ექნება, მხოლოთ როგორც სათბობ მასალა საშინაოთ დღესაც მხოლოდ მას ადგებლობრივი მოსაძლებობა.

ამხარია რომდენით ძველია გეოლოგიური პერიოდი, სადაც ნახშირი მოიპოვება, იმდენათ უკეთესათ არის ის დანახშირებული, მაშასადამე იმდენათ შერტა მასში ნახშირბადი და ნაკლებია მჭროლავი ნივთიერება. ანტრაციტის ნახშირბადი 85—90 პროც. არის.

ტყვარჩელის ქვანახშირის ოთხ ნიმუშში ჰემიორმა ანალიზმა აღმოაჩინა საშუალოთ მჭროლავი ნივთიერება 35—40 პროც., ნახშირბადი 68 პროც., თითქმის ასეთივე შემადგენლობისა ტყბულის ქვანახშირშიც, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში მის შერტ ნახშირბადისა. მჭროლავი ნივთიერება მასში 38—42 პროც. უდრის საშუალოთ; ნახშირბადის კი 68 პროც.

როგორც 1925 წლის ცდებმა გამოარკვიეს ტყბულის ქვანახშირი მეტალურ. კოს არ იძლევა; მაშასადამე ზემო ნათქვამიდან შევიძლია დავასკენათ, რომ გეოლოგიური წარმოშობა, მჭროლავი ნივთიერების და ნახშირბადის შემდგენლობა საექვით ხდინა ტყვარჩელის ქვანახშირის დაკოსებასაც; და თუ ეტყვნა წინააღმდეგი დამატკიცეთ ამას ეტყნა, როგორც ზეითი ესაქვით, არა მარტო პრაქტიკული მნიშვნელობა. ამაოდ თეორეტიკლაც; და ამ შხრით ამ საკითხის გადაწყვეტა დიდ ინტერესს იწვევს.

მაგრამ, როგორც არ უნდა ვაღაწყდეს ეს კითხვა, ტყვარჩელის ქვანახშირის როლი ჩვენში ქვეყნის ინდუსტრიის განვითარებაში განუზომელია, მით უმეტეს თუ ჩვენ მას რაციონალურად გამოვიყენებთ. რაში მდგომარეობს ქვანახშირის მომხარების რაციონალური მეთოდი?

იმში, რომ დღეს ქვანახშირის პირდაპირ არ სწყევენ ღუმელში და ქურობენში, როდგანაც პირდაპირი დაწეით ქვანახშირი ჰკარავებს უსარგებლოთ თავისი სითბოის ენერჯის 75 პროც. და მთელ მის შემადგენელ ნივთიერებას; ეს არის სათბობი მისილი დაუზოგველობა და ვაფლანგვა, ამისათვის დღეს ყოველნაირ ქვანახშირს ახერ-

ბენ სატეალურე აპარატში—გაზოგენერატორში და იქიდან ღებულობენ ვერტიწოდებულ დარბ ვაზს, ნახევარ კოხს და სხვა, პროდუქტებს. რასაც დიდი მნიშვნელობა აქვთ სხვადასხვა ინდუსტრიაში. განხორტარის ვაზს ხმარობენ, როგორც სათბობ მასალას და მამოძრავებელ ძალათ ძრავებში. ამ ვაზს, როგორც სათბობ მასალას დიდი უპირატესობა აქვს მუვარი მინერალურ სათბობ მასალასთან, როგორც არის ქვანახშირი, კოსი და უსტრაციტი. ის იწვეის ქურობენში სრულიად უკვალიან, ამტკარებლოთ; იძლევა დიდ სითბოს, მისი სითბოის მოწესრიგება ქურობენში ადვილათ ხდება და მათთან მცირე მუშა-ხელს იზიწულლს. ამისათვის ქვანახშირის ვაზი ევროპაში და ამერიკაში საუკეთესო სათბობ მასალათ ითვლება და ხმარობენ განასაქვრებით ევრაშიეკურ ე. ი. ქუროტულობის და მუშეულობის ინდუსტრიაში, აგრეთვე ცემენტის, კირის და სხვა წერლი ინდუსტრიაში. ხმარობენ აგრეთვე მეტალურე ვაზიც; ვაზის ძრავები კი ორთქლის ძრავების ალავს იტყვენ. ამ ბოლო დროის ვაზის მძლავრი ტურბინები დიდ მეტოქობას უწევენ ამნორივარ ორთქლის ტურბინებს და არ არის შორის ის დრო, რომ ვაზი სრულიად განდევნოს ორთქლის ინდუსტრიაიდან. ასე, რომ ქვანახშირის გამოყენების საკითხი დღეს რაციონალურად ვაღაწყებტილია მისი ვაზიფიკაციით, ე. ი. მისი ვაზით ვარდაქმნით, რითაც მიღწეულია სათბობი მასალის დიდი ეკონომია.

ტყვარჩელის და ტყბულის ქვანახშირის გამოყენებაც ჩვენ უნდა დავიწყეთ მათი ვაზიფიკაციით და ვაზი გამოვიყენეთ, როგორც სათბობ მასალათ, როგორც ინდუსტრიის სხვადასხვა დარებში ისე ძრავებში. ქვანახშირის ვაზის ძრავები ჩვენში ყველაზე უფრო გამოსაყენებელია მარტავე ელსადგურების ასაშენებლათ, რომლებიც დამხმარე ელსადგურები იქნებიან ჩვენი ჰიდრო-ელსადგურებისათვის.

ჩვენი ქვეყანა უკვე შედგა ჰიდრო-ელექტროფიკაციის დარით ვაზზე. მაგრამ როგორც არ უნდა იყოს ჩვენი „თეთრი ნახშირი“ გამოყენება, ჩვენი მდინარეების ჰიდროლოგიური რეჟიმი და სხვა, ყოველნაირი საკურო იქნება მძლავრი ჰიდროელსადგურების გვერდით მარტავე და-შხმარე თბობადი ელსადგურების ავება, როგორც ეს ხდება ხშირათ ევროპაში და ამერიკაში, და მაშინ ტყვარჩელის და ტყბულის ქვანახშირის ბუღბუბს ჩვენში უღირესათ დიდი მნიშვნელობა ეძლევა, როდგანაც ყველაზე უფრო იავე და მოხერხებული თბობადი ელსადგურები ჩვენში შესაძლებელი იქნება მოეწყოს ჩვენი ქვანახშირის ვაზზე.

როინის ჰიდრო ელსადგურის გვერდით ჩვენ ვეკვძს ტყბულის და ელვალის ნახშირის ბუღბუბები. ინგურის და კოდორის მოხმავა მდინარე-ელსადგურების შუა სიღეს ტყვარჩელის ქვანახშირი.

ასიად არ არის განხორცილებული ბუნებრივათ ისე მოხერხებულათ თეთრი ნახშირის და შავი ნახშირის კომბინაცია, როგორც ჩვენში. როგორც ვიცი, შევეცარია, ნორვეგია, შვეიცია, იტალია და სამხრეთი სუდრანგეთი მდინარე არიან თეთრი ნახშირით და მძლავრი ჰიდრო-ელსადგურებით, მაგრამ სრულიად მოკლებულნი არიან ქვანახშირის და მათი მარტავე თბობადი ელსადგურები აგებულნი არიან ვარტად შემოტანილი სათბობ მასალაზე. მეორეს შხრით, ქვანახშირით მდინარი რაიინგენ დარბინ არიან თეთრი ნახშირით. ამანარიათ თუ დღევანდელ ჩვენ ლოზუნეს ქვეყნის ჰიდრო-ელექტროფიკაცია შეადგენს, როგორც ქვეყნის ინდუსტრიალიზაციის ერთ-ერთი მკვიდრი საფუძვლი, მეორე ჩვენი ლოზუნეს ელსადგურები ჩვენ ქვანახშირის რაციონალური გამოყენება, მისი ვაზიფიკაციით, როდგანაც თეთრი ნახშირის და ქვანახშირის ვაზის კომბინაციაზე ჩვენ შევიძლია ავავით ყოველნაირი სამრეწველო კომბინაცია ჩვენი აზრით. ამში გამოიხატება ტყვარჩელის ქვანახშირის პრესპექტივები.

ინჟ. ივ. შემშიარია შვილი.

სოციალდემოკრატიის საქმე საქართველოში

11 აგვისტოს, შესდგა სრ. საქართველოს სოციალ-დემოკრატიის კომიტეტის სხდომა, რომელზედაც ვრცელი ინფორმაცია მოხსენება გააკეთა ახმ. ო. კვციანი სრ. საქ. სოციალდემოკრატიის კომიტეტის პრეზიდიუმის მიერ ჩატარებულ მუშაობის შესახებ.

მომხსენებელმა კომიტეტის წევრებს გააცნო ყველა ის მუშაობანი, რომელიც პრეზიდიუმს ჩატარებია მისი დაპირების დღიდან.

საქართველოს პროფკავშირთა მეექვსე ყრილობამდე მუშაობა სოციალური დაზღვევის საქმე მერად არანორმალურ მდგომარეობაში იმყოფებოდა: ვერ იყო იგი ჩამოყალიბებული ერთი მთლიანი ორგანიზაცია, მუშათა ჯანმრთელობის საქმეს ბევრი შემფრთხილებელი მიწეზი ეღობებოდა წინ. ამის უშუალოდ მიზეზები იყო იყო, რომ სოციალური დაზღვევა სხვადასხვა ორგანოების მხრუწველობის საგანს შეადგენდა და რაციონალურად ვერ იყო მისი ფუნქციები განაწილებული ერთი მთლიანი ორგანოში, როგორც არის სრ. საქ. სოციალდემოკრატიის კომიტეტი.

მე-6 პროფკავშირთა ყრილობამ დაადგინა ამ საქმის რეორგანიზაცია, ამ მიზნით დაარსდა სრულიად საქ. სოც. დაზღვევის კომიტეტი.

სულ მთელ რესპუბლიკაში დაარსებულია 14 დამზღვევი კასა და დამზღვევი ბუნქტი. დაზღვეულითა რიცხვი უდრის 114.219 კაცს; მათ შორის თბილისში ითვლება 46.001 კაცი და მასურებში—74.218 დამზღვევთა რიცხვია 7.919; თბილისში—2.569, მასურებში—5.450, პენსიონერთა რიცხვი შეადგენს 4.973, თბილისში—2.347 და მასურებში—2.626-ს. დაზღვეული უმუშევრების რიცხვი სულ 5.649-მდე აღწევს; აქედან თბილისში—4.0088 და მასურებში—1.561.

ესლა საინტერესოა გავიყვიოთ, თუ რამდენი იხარჯება თითოეულ დაზღვეულზე და რამდენი შემოიღის. შემოსულთა ერთ დაზღვეულზე 34 მან. 64 კაპ.; დახარჯულთა—37 მან. 18 კაპ.; განსხვავება 2 მან. 54 კაპ.

სრ. საქართველოს სოციალდემოკრატიის კომიტეტის განკარგულებითა ბაზრათვე დასაქმებულმა ხალხების მთელი შემადგენლობა და ამ მხრით დასვენებულ სასლებში მუშა-მოსამსახურეთა ვაგზაენაც მას ეცისრება, რაც უფ-

რო უკეთ არის დაყენებული დღეს, ფინანსური საკითხის გათმავლების გამო. ამ მიმართულებით უკვე შემდგომი მშენებლობის 5-წლიანი გეგმა.

საქირთა აღინათესა შემოსული შემდგომარეობა; ამ საკითხის მოგვარება უშუალოდ იმისავე დამოკიდებულია, თუ როგორ იხდინა სამუშაო ორგანოები ამ თანხის, რომელიც მათ უნდა გადასდეთ დაზღვევითა ანარქისტების ამგვარების აკრეფის სახით. ზოგიერთი სამუშაო ნეთ ორგანოებზე ბლომათ ირიცხება ძველი დავალიანება, რის შესაკრებადაც შემდგომი ათობის მიღებული იქნება რადიკალური ზომები წარმოების დაღუქვამდე, რათა აიძულონ ისინი ამ გზით დავალიანება დაუპირონ, რომ მუშათა ჯანმრთელობის საქმე არ შედგებოდეს.

მიუხედავად ამისა, არ ყოფილა შემთხვევა, რომ დავალიანებულ წარმოების რომელიმე მუშისა და მისი ოჯახის წევრისათვის დამზღვევ სალოის ორგანოების უარი ითქვას საექიმო თუ სხვა სახის დამხმარების აღმოჩენისა. საინგანოში პერიოდის განმავლობაში სოციალდემოკრატიის სოც. ლაბორელი მთლიად შემოსულა 4.019.849 მან. 20 კაპ., დახარჯულ—4.239.275 მან. 16 კაპ.; დღევინი გამოიხატება 219.426 მანეთში, რაც არც იმდენად საგრძნობია, თუ გავითვალისწინებთ წინა წლების მდგომარეობას. და დავალიანების აკრეფის სისუსტეს.

გარდა ყოველივე ზემოთქმულისა, გამხულია აღვიღებთან ცოცხალი კავშირი; აგრეთვე დამოკვლულ იქნა ავდილები და გამოყოფილა სტეკილითა კომისია სხვადასხვა ფუნქციების ცხოვრებაში გასატარებლად. ფინანსური განთავსება წარმოება და შემდგ ადგილებში: ფოთში, სენაკში, ოხრვრეთში, რაჭაში, ლესხუში და სავანეთში.

ასეთია ჯერ-ჯერობით ის მუშაობა, რომელიც უწერს მუშათა სრ. საქ. სოც. დაზღ. კომიტეტს მე-6 საქართველოს პროფკავშირთა ყრილობიდან დღემდე.

ამგვარა, რომ მუშათა ფართო სოციალდემოკრატიის საინფორმაციო ორგანოების ხელშია, რასაც ყოველი პარტიისანი მუშა ადღიროვანებით შეხვდება.

უ. ჯაში.

მშრომელი ინტელიგენციის ხმა ზუზდიდისა

(ზუზდიდის მაზრა)

ივლისის 31 ქ. ზუზდიდში შესდგა, როგორც ქალაქის ასე ზუზდიდის მაზრის მშრომელი ინტელიგენციის გაერთიანებული კონფერენცია. ჩვენი მაზრის ინტელიგენცია ამ დღეს საამჟამოთვე გამოვიდა და ამცნო ყველის თვისი გულის ნაღები ყორღანთა-რამიშვილის სადირექტორი წერილების შესახებ. მომხსენებლად გამოვიდა ახმ. ვახუშაშვილი, რომელმაც თემათ აილა საერთაშორისო მდგომარეობა და ქართველი ინფრაციის ლიდერების „საშლიანობა“. მან დაწერილობით გააცნო კრებას ჩვენი საფილი მოაზრობის სქემათარბა, გააცნო ის მუშაობა, რომელსაც დღეს წყვეით ყორღანთა-რამიშვილები და ის შედეგები, რომელიც უნდა მოყვეს მათ მოქმედებას. დღეს ყორღანთა-რამიშვილის ზრუნვის საგანს შეადგენს თავის მოსვენობის ქართველ ხალხს მეორე ავანსტო. ისინი ამისთვის არაფერს არ ღებობენ. ისინი დღეს გვერდს უშვებენ მსოფლიო ბუტყუფანას და მივიღის ძალღონითი ინტელიან კომუნისტურ პარტიას და საბჭოთა დიდ კავშირს.

მშრომელ ხალხს ზურგში მასვილი ჩასცეს თავის საკეთარი ხელისუფლებას და გვერდში ამოუდგეს მსოფლიო ყანა-ღელს.

ასეთ დროს საქართველოს მშრომელი ინტელიგენცია იან შეუძლია გაუმეცნოს, მან ერთად და საბუნდამით უნდა უფრთას ყორღანთა-რამიშვილს ვერკვეული სიტყვა: ან უნდა და მოუწოდოს ან დაუწუროს მათი მთლიან საშინელი, ხალხის დამალუბელი პოლიტიკა. ჩვენ დაიწმუნებული ვართ, რომ ქართველი ინტელიგენციის განაჩენი საშინელი იქნება ქართველი ინფრაციის ლიდერისთვის. მისი ხმა ლახვა რი იქნება მათთვის. მართლაც ვინ არიან ესენი, რომელთა ხმასაც ასეთი სიმძლავრე და მნიშვნელობა აქვს? ესენი არიან ჩვენი სოცლის მასწავლებლები, ჩვენი ექიმები, აგრონომები, ფარმაცევტები—მქმონან-მშენებლები, მკვლევრები და ხეივა. ისინი ხალხის შევილებია, მათი ყოველ-დღეობა საქმიანობა ხალხის სუფთქას უკავშირდება, ისინი მათში ტრიალებენ და აბა ვის უნდა ჰქონდეს თუ არა მათ მეტი უფლება ჭარბოვლი სხლის ბედ-იღბალზე ილაპარაკებ?

ამ კარგულშეღობის მოსინებების შემდეგ გაიმართა ახრთა გაკრუვა-ამოცვლა, რომელზედაც კრებამ ერთხმოდ მიიღო შემდგომი დადგენილება:

ქ. ზუზდიდის და ზუზდიდის მაზრის გაერთიანებულმა მშრომელი ინტელიგენციის კონფერენციამ მოისინა ახმ.

დღეს, როდესაც კონსტრუქტორული ინგლისი აგრ. თანხან არჩაბზე ყველა ინტელიგენციის სახელმწიფოებს მუშათა კლუბის წინამძღუდე და რთვა მუშათა კლუბისა და სოციალისმის საკითხი ბეჭეფზე დაკლდებოდა, ჩვენი ზედათა ლიდერები ცდილობენ ასარგებლონ საბჭოთა კავშირის პოლიტიკური გართულებით, უჩაჩვენ ქართველ

კახუბაშვილის მოხსენება, იღებს შემდეგ დადგენილებას: მთელი მსოფლიოს იმპერიალისტები ინგლისის კონსერვატულ მთავრობის ხელშეწყობით სსსკვლილი მანეთის რუსეთს სოციალიზმის და მისი ერთადერთი მებრძოლი საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ.

პარტი უკვე ტრიალებს ახალი მსოფლიო ომის სუნი, ახალი ომი ექნება მთელი მსოფლიოს შრომელი კლასების განადგურება, როგორც ფინიკურად, ისე მკურთხავად.

იმპერიალისტური ომი შრომელ მოსახლეობასთან ერთად მომასწავებელი ექნება წვრილი ერების გაყვანას. იმპერიალისტური სახელმწიფოთა პოლიტიკა აშენებულია მუშათა შრომის მითვისებასთან ერთად წვრილ ერებს ექსპლოატაციაზე და დამონებლობაზე. არა მარტო წვრილ ერების—400 მილიონის ჩინეთი დღეს იმპერიალისტური სახელმწიფოთა მეოხებით სისხლიდან იცლება.

თუ ომი დაწყდა, ამ უბედურებას ვერ გადაურჩება საქართველოც. ამ ვართულეულ საერთაშორისო მდგომარეობის დროს საქ. კომუნის მთავრობა ნ. ჟორანიას მეთაურობით ახალ დირექტორებს აჯანყის საქართველოში. რათა უკანასკნელმა ხელსაყრელ პირობებში ზურგში ლახვარი ჩასვს საბჭოთა მზავებობას და მისი ქვეყნის ფინიკური და ნიციური განადგურების სარგებლის წინაშე დაეყენოს.

ზუღლდის მატრის შრომელი ინტელიგენცია საქართველოს დანარჩენ კეთილებს შრომელბთან ერთად აცხადებს შემდეგს:

მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში საქ. არსებობდა როგორც დამოუკიდებელი სახელმწიფო. მე-18 საუკ. მიწურულს ის შეუერთდა რუსეთს, რომელთანაც დაკავშირებული იყო მთელ საწლიწინაზე მერტ.

მართალია, რუსეთის თვითმპყობლობამ ფეხ-ქვეშ გაათავა მისი ეროვნული უფლებები. მაგრამ 1917 წ. დიდი ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ ვამარჯუებლობა მუშათა კლასმა, თავისი საკუთარი ეკონომიკური განთავსებულობასთან ერთად წამოაყენა ეროვნული თავისუფლების მოთხოვნები და რუსეთის ტერიტორიაზე მოსახლე ყველა ეროვნების სახელმწიფოებრივი გამოყოფის საკითხი. ამ უფლებით სარგებლობს დღეს საქართველო. საბჭოთა რესპუბლიკების ფედერაციაში შევიდეთ.

დღიან საქართველოს გასაძვირების სწრაფი ნაბიჯით ეტყობა წინსვლა ქვეყანას, როგორც ეკონომიკურად, ისე კულტურულად. სახალხო მეურნეობის ყველა დარგებს უფლებით გამოყოფილება და დაწინაურება ეტყობა. მთავრობის მერ აღიბული კურსი ჩვენ ქვეყნის ინდუსტრიალიზაცია—ელექტროფიკაციაზე სრული წარმატებით მიმდინარეობს და ზღაპრულ შედეგს აღწევს.

მოგვიტყობულია მუშათა საკითხი, რომელიც ერთ-ერთ და უმთავრეს მტკიცეყოფ საკითხს წარმოადგინდა რევოლუციონარულ დღეს მუშათა ნიციური დემოკრატია თვალსაჩინო გულაგობებისგან. დაწესებულია 7—8 საათის სამუშაო დღი და წარმოების მრავალ დარგებში ხელფასის დანიერ იმამიერ არსებობს დონაში მათა სთას.

ყოფ. ახალგაზრდა მარქსისტთა განყოფილება

მეწევრიების ნაგზვილი სხს

ლორდანი - რაბიშვილის უკანასკნელი დირექტორები ერთხელ კიდევ არწმუნებს საქართველოს შრომელ ხალხს მთი პოლიტიკულ საქმიანობაში. დღეს ყველა სათიის არაა, რომ ქვეყნით ემიგრაციის გზადიბი ისევ ცდილობენ არ გაუშვან „ხელსაყრელ“ მომენტ—საბჭოთა ქვეყნების კავშირის გართულებული მდგომარეობა, და ქართველი ხალხი კიდევ პოლიტიკაზე წაყვანდნენ, კიდევ განიმყოფონ 1924 წ. ავგისტის ანტერორი, კიდევ დაღვარონ სხსხის მშვილობანი, აიშენებლობითი მუშაობაში ჩაბმულ მუშების და გლეხების.

ასეთია დღევანდელი ტაქტიკა და პოლიტიკა პროლე-

გადპირილი აგროული საკითხი, რომელიც რუსკა და საქართველოს მრავალ მილიონიანი გლეხობისათვის მეთის-მეტად შნიშვნელოვანი იყო. მემამულეობისგან უფასოდ ჩამორთმეული მიწები—უფასოდ დაუბრუნდა გლეხობას. აგრეთვე სრული მეურნეობის გაჯანსაღებოსათვის საშუალო და ღარივ გლეხობის მეურნეობის დასახმარებლად დაარსებული საკრდიტო აზნაგობანი—ბანკები, კოპერატივები, რომლებიც გლეხობას ჩაიდაცებში აწვდიან კრდიტს, საუნიფეს და იდარაკენ ჩაიდაცებებისგან.

კულტურული ცხოვრება საზოგადოდ და მეცნიერული კეროდ, სხვა დროს შეფერხებული, დიარა მკედარი წერტილიდან და ჩტრის ტემპით მიექანება წარმატებისა და განვითარების გზაზე. ამის მქვემრტველი მოწამა აგრეთველი ახალი სკოლა და ქართული მეცნიერება გამოცემანი, რომელთა რიცხვმა საბჭოთა ძალა-უფლებიის დროს ისეთ რაოდენობას მიაღწია, რომელსაც აოცრეთ წინანდეგ რეჟიმის დროს ადგილი არ ჰქონდა.

საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების დღიდან მთავრობამ განსაკუთრებული მზრუნველობა გამოიჩინა აგრეთვე ქართულ ხელოვნებისადმი; თვალსაჩინო წარმატებას დაეტყო თეატრის, მწერლობის და ხელოვნების დანარჩენ დარგები.

დღე მიღწევებს აქვს აგრეთვე ადგილი ჯანმრთელობის დარგშიც, რაც გამოიხატება სასკოლო და ფსიქოლოგიკულბუნებათა ჰელის გაფართოებაში, უღრესად კულტურულ და რეჟიონალურ პროფილაქტიკურ დაწესებულებათა დარსებაში, როგორც არის დასემესტრები. შემოღებულია უფასო ექიმობა და წალობა დარბ გლეხობისათვის.

უღრესად შნიშვნელოვანი აგრეთვე საბჭოთა მართლმადიდებლობა. სასამართლო დასოფლებილია მასს და მასს სასამართლოს. საბჭოთა მართლმადიდებლობა მზრუნდა ისახავს დანაშაუის არა დასჯას, არამედ გამოწერებას. ამ მიზნების მქული საბატორიობის ნიცულად დაარსებულია გამასხლები.

ერთი სიტყვით, საბჭოთა მთავრობის დამყარებდან ჩვენს ქვეყანას ყოველ მხრივ წინსვლა ეტყობა.

ასეთ დროს მატრის შრომელი ინტელიგენცია გვერდში უდგას თავის მთავრობას, მასთან ერთად ეწევა ჰანს სოციალისტური მშენებლობის საქმეს. და თუ ეს მშენებლობა მოუტრეხებელი ექნა ან შინაური ანარტირისტების ან გარეშე შემოსული იმპერიალისტების შრივ, ჩვენ გაღაპრით ვაცხადებთ, რომ გვერდში უფლებავრთ ჩვენს მთავრობას თავდაცვის საქმეს და უკანასკნელ შესაძლებლობამდე დავიცავთ ჩვენს სოციალისტურ ქვეყანას.

ძირის კოვლეგავრი ავანტურა. ძირის იმპერიალიზმი. გაუმარჯოს მსოფლიო მუშათა კლასის მთლიან ფრონტს. გაუმარჯოს საბჭოთა საქართველოს!

ტარული რევოლუციისგან განდგენილი ემიგრაციისა, მაგრამ საკითხები, ესა საშუალებით ებარებათ ისინი ამ პოლიტიკის გატარებას და განხორცილება საქართველოში, რომელ სოციალურ კლასს ვერცხნობა მართელი მენშევიზმი, ვისი ინტერესების დამცემად გამოდის ის საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ გამართულ პოლიტიკურ ომში, როგორი სოციალური ფენები ახასიათებენ დღეს ამ პარტიის შემადგენლობას? ამ კითხვების გასაშუქებლად და გადასაწყვეტლად საუკეთესო მასალას იძლევიან თვით ჟორდანიანა-მიწე-

ლები, პარიზიდან გამოუგზავნელ „სადირექტივო“ წერილში.

მაგრამ, სწამ ამას გავაჩვენებდით არ იქნება ზედმეტია, რომ პარტია ისტორიული ექსტრემისა ვგავსეთათ.

ოქტომბრის რევოლუციამ სასიკვდილო ღვაწელი ჩასცა მენშევიზმს. მუშების დიდმა ნაწილმა, რომლებიც ერთ დროს მენშევიზმის გავლენას განიცდიდნენ და ამ დროსმის ქვეშ იბრძოდნენ, ჩამოცილდნენ მას, დასტრებიც სოც.-დემ. პარტია და ბოლშევიზმის დროსმის ქვეშ დადგნენ. ეს პროცესი, ასე ვთქვათ, სოც.-დემ. პარტიის პირველზელი შემადგენლობის კლასობრივი თვითგაზრდევინება, დიდი ხანია რაც დასრულდა და სოც.-დემ. აღარ შეუძლია აწარმოვოს პრძოლა პროლეტარიატის სახელით.

ეს მოვლენა არ არის შემთხვევითი ხასიათის, ან რთმელიც მცირემნიშვნელოვანი მიზეზებით გამოწვეულია, ამ პროცესის აცილება სოც.-დემ. შეუძლებელი იყო, ის აუცილებლად უნდა მომხდარიყო, პროლეტარიატი ელემენტებს არ შეეძლოთ შეჩერდნენ იმ პოლიტიკურ პარტიას, რომელსაც ასე ახასიათებს თვით ნ. ჟორდანია: „სოც.-დემ. ძლიერია დემოკრატიული. ჩვენს პარტიაში მაკარდებიან წვრილბურჟუაზიული კლასები. წვრილმა ბურჟუაზიამ დაიმორჩილა პარტია და თავის მიზნებს უმორჩილებს“.

სრული კემშარტიტებაა, რომ წვრილბურჟუაზიულმა მასამ (დაფარა სოც.-დემ. პარტია და მას აკეთებინა თავისი საქმე).

ამას რა მალავს, არალეგალური მუშაობის ფაქტიურად ხელმძღვანელი ნ. რამიშვილიც, „ამეკლამისადმი“ გავზავნელ წერილში ის ამბობს: „ბოლშევიზმის დაქვემის შემდეგ, ძალა-უფლებას საერთო ფორნტის მომხრე დემოკრატია უნდა დაეპატიროს“.

როგორც ვხედავთ, ის ნ. ჟორდანია, რომელიც ერთ დროს კოალიციურ მთავრობაში სოც.-დემ. მონაწილეობასაც ვერ უტყარა მხარს ვაბედებდა და ამბობდა: „კოალიციური მთავრობაში ჩვენნი მონაწილეობა, ბურჟუაზიასთან ერთად, იქნება რეაქციის დასმარებობა“—ო, დღეს თვით ვახლა ხელმძღვანელი და იდეოლოგი ამ რეაქციონერი ძალიტის, ე. წ. რეაქციონური „დემოკრატიის“.

საქ. სოც.-დემ. ორგანიზაციის შემადგენლობაც, ამ ხანად, საესებთ ეთანხმება და მისაღებია სოც.-დემ. იდეოლოგიისათვის, აშკარა რეაქციონური „მოღეწუბობისათვის“.

ნ. ჟორდანია, რომელიც ერთ დროს ამბობდა, რომ ბოლიტკური პარტია კლასის ინტერესების გამოხმარებული უნდა იყოს, ეხლა არც ერთ სიტყვას არ ამბობს მუშათა კლასთან დამოკიდებულებაზე, აღარ ეცილებს პარტია კლასის მებრძოლთა გამოცხადების, პირიქით, თავს უყრის ფორმალურად, თითქოს რაღაც უაზრო დემოკრატიას, ნამდვილად კი რეაქციონურ დემოკრატიას. დღეს ნ. ჟორდანია სოც.-დემ. პარტიის დასასათხოვლად ასეთ ფორმულას იძლევა: „სოც.-დემ. პარტია არის პროლეტარული (1) და ნაციონალური ორგანიზაცია“—ო.

აღილი მისახვედრია, რომ პროლეტარიატის ხსენება—სი პოლიტიკური კომბინაციაა, ნამდვილი სახის დასამალავი რეკლამა, ხოლო სინამდვილე—ეი მეორე—ნაციონალური ორგანიზაციის შექმნა. ამ ორი ძეგნების ერთად შეერთება არც შეიძლება, რადგანაც პროლეტარიატის შეთავსირება ხდება კლასის ორგანიზაციაში, რომელსაც თავისი განსაკუთრებული, მარქსისტული ახსნა და მიზნები აქვს ვენახ სოციალ-დემოკრ. და ნაციონალურ-პოლიტიკურ საქათხებში. ეროვნული ორგანიზაცია

ის ფორმა კი არის ბურჟუაზიის პირველი ტენდენცია,—ტენდენცია ეროვნული სახელმწიფოს შექმნის თვისი ექსპლიატატორული მიზნების დასაცავად უცხო კაპიტალს კონკურენციისაგან.

ამ საიდეოლოგიას, თავის და უნებურად, ამხელს ნ. ჟორდანია, როდესაც ლაპარაკობს „სოც.-დემ. ერთიანების ყველა ძალესაც, რომლებიც მოსკოვის დიუპირდაზირდება“—ო.

დაბს, სი არის სინამდვილე, სინამდვილეა, რომ პროლეტარიატის დიქტატურით შეურაცყოფილი საზოგადოების ყველა ჯგუფები თავს იყრიან დღევანდელ სოც.-დემ. პარტიაში, რასაც ყოველთვის აშკარად არ ამბობენ. მისი ლიდერები და ხელმძღვანელები.

ამის შემდეგ თვით მოთხველმა განსაჯოს, რომ შეიძლება ასეთ პარტიას უწოდით მუშათა პარტია, პროლეტარული ორგანიზაცია და მას დაევალოს სოციალიზმისათვის ბრძოლა?

ჩვენის აზრით, არა. ემეგრაცია და ქართული მენშევიზმი საბოლოოდ დაშორდა რევოლუციის და სოციალიზმის საქმეს და გადმუვა რეაქციის ბანაკში, რომელსაც ის, თანდათანობით, უახლოვდება იდეურად და ორგანიზაციულად. ქართული მენშევიზმი საერთაშორისო რეაქციასთან არის სამჭოთა ქვეყნების წინააღმდეგ წარმოებულ ბრძოლაში და პერსპექტივებიც რეაქციის გამარჯვებულ აქვს ამენებული.

ამას ააშკარავებს მათი სადირექტივო წერილები სადაც გარკვევით სწერია: „ინგლის-რუსეთის დამოკიდებულების გათოვლების დროს, საქართველოს პოზიცია ნათელია, ის მოსურნეა მოსკოვის დამარცხების“.

აი, რით დასრულდა ქართული მენშევიზმის ძველი ყალბი მარქსისტული სახე და საქმიანობა: ინგლისის იმპერიალიზმთან ერთად რევოლუციური და პროლეტარული სახელმწიფოს წინააღმდეგ ბრძოლით.

ამის შემდეგ, ნუ თუ კიდევ იქნება ვინმე ისეთი გულუბრუნელობა, რომ დაიჯიროს მენშევიზმის პაციფისტური ფრაგნოლოგია, იგი მიხედვს, თუ არა აქტიურ ქართული ემეგრაციის ხელმძღვანელები და რათ სჯიარდებათ მათ განუწყვეტელი ისტორიული ძახილი საქართველოს „სეპარირებაზე“ და „დამოუკიდებლობაზე“.

დღეს დაზარაღისთვის არ არის საჭირო, რომ ბურჟუაზიის იმ ნაწილს ექილებს „საქმიანობით“, რეაქციონ ხელით მათ არ შეეძლებათ საქართველოს დამოუკიდებლობის და სუვერენობის დაცვა.

ამაში ჩვენ გვარწმუნებს ინგლისის სარდლობის ძველი პრაქტიკა და მოპარობა მათი საქართველოში ყოფნის დროს, იმპერიალისტურ სახელმწიფოების დამოკიდებულება და პოლიტიკა წვრილი ერების მიმართ. ეროვნული განვითარების პერსპექტივები მუშათა კლასის „აიანს დროს არ აუშენებია მძარცველ კოლონიალური პოლიტიკის მატარებელ იმპერიალიზმის გამარჯვებზე და ამას ეერ იზამს ეერც საქართველოს მუშათა კლასი, ნ. რამიშვილის რესტრანციისათვის, რომელიც ასე მიხდომებული ეხმარება მათ, ამ ყალბი ნაციონალური ლოზუნგის ქვეშ, სამჭოთა კავშირის მთლიანი რევოლუციონური ფორნტის დასარღვევად.

ქართველი ემეგრაციის ხელმძღვანელები ამ მიზანს ვერ მიადევნენ, რადგან ქართველ ხალხს არ სჯერა, არა მარტო პარტიის „პერსპექტივები“ განხორციელება, არამედ ის წინააღმდეგია თვით ამ „პერსპექტივას“, წინააღმდეგია სამჭოთა ხელისუფლებასთან ბრძოლის, რომელმაც საესებთ გადასწყვეტა და უზრუნველყო ჩვენი ეროვნული და სოციალური ინტერესები.

ნახლ ფრანკიშვილი.

სახალხო უნივერსიტეტში მისაღებ გამოცდაში აბიჯი

უფროსი „ახალი გზა“-ს 28 ნომერში დაბეჭდილია წერილები აბი. კ. ქვიციანიის და გ. გრგოლიშვილისა, საშუალო და უმაღლესი სწავლის მიღების შესახებ. უნივერსიტეტის კითხვა განსაკუთრებით მშვევედრად სდგას ჩვენ წინაშე უკანასკნელ წლებში.

რევოლუციის წინა ეპოქის და დღევანდელ სასწავლებელს შორის დიდი განსხვავებაა, როგორც მეთოდის, ისე ბოლოანხების და მემადგენლობის მხრივ.

თუ წინედ საშუალო და უმაღლესი სასწავლებელი მხოლოდ ბურჟუაზიულ ელემენტებისთვის იყო ხელმისაწვდომი, დღეს მისი კარგი ყველასათვის ღიაა, ყველას ეძლევა საშუალება სწავლა-განათლების მიღებისა.

თანამედროვე სასწავლებლის მიზნები და ამოცანებიც სრულებით სხვაა. ამ დარგშიც, როგორც ყველა სხვა დარგებში, მომხდარია უდიდესი რევოლუცია.

სასკოლო ქსელი უსაზღვროთ განვითარებულია; ან უფრო მეტი ინტელექტუალური განვითარების პროცესშია, რაც იწვევს დიდ ხანგრძობს, მეტ ხელმძღვანელ ძალებს, მეტი ნებრების დაქირავებას და სხვა. თავისთავად ესაა დიდი, რომ სამკურნაო ხელისუფლების დროს, როგორც ყველა სხვა დარგებში, წარუღებოდა შედარებით, სწავლა-განათლების დარგშიც გატყუებულ მებრძოლ გაკეთებულა; მიუხედავად ზოგიერთი ნაკლისა. თქტობის რევოლუციის 10წლის თავის არც ისე დიდი მანძილია ისტორიისა და სახელმწიფოს აპარატის ყველა ნაწილების შესადრწ ნივთიერე დაყენებისათვის.

როგორია საბჭ. სკოლების დღევანდელი განვითარების გზები?

პრინციპიალურად ხაზი სწორია. მაგრამ უნდა ითქვას, რომ ყველაფერი ვერ არის სასრულად ნივთიერე. ავიღოთ თუნდაც ის დარგობა, 9-წლებლის პროცესში. მეტად დიდი სპეციალურ დანიშნულების სასწავლებლებთან შედარებით.

სოციალისტური მეურნეობის ასაყვედრად იქცა ამაღლახ უფრო გაცხადირობა საშუალოდ მომზადებული კვალიფიკაციის მუშა ხელა. 9-წლებში, რა თქმა უნდა, მოთხოვნილების ვერ დავეკმაყოფილებოდ.

აბი. კ. ქვიციანიის მიერ წამოყენებული დებულება, რომ „საშუალო სასწავლებელი, თანდათანობით, უნდა შეთანხმდეს სხ. მომავალ სამეურნეო გეგმას. ს. უ—ში მისაღებ კადრს, არამედ საშუალო კვალიფიკაციის მქონე ახალგაზრობასაც, რომელთაც შეიძლება სამეურნეო მუშაობაშიც ხელაწილობის მიღება“. საესებით სწორად მიგვაჩნია. ბოლო აბი. გრგოლიშვილის შენიშვნა, რომ აღვნიშნავ პედაგოგიურ საბჭოების მიუკუთრობი უფლებები საუფროსი სტრუქტურა აბიტურიენტის შერჩევისა, ჩვენ ვფიქრობთ, სრულიად მიზანშეწონილია. ამით კიდევ უფრო განვითარდები დღევანდელ მდგომარეობას, ანარქიული შევიჩაბთ უნივერსიტეტში შექმნილ, შრომაზეთ დისკომფორტულად შერეულ შემადგენლობაში. ჩვეის აზრით, დიდ მნიშვნებას გაეცემა შემდგომ ღონისძიებების ჩატარება: ზოგიერთი ცხრაწლებლის გადაკეთება სპეციალური დანიშნულების სასწავლებლად. დარჩენილ 9-წლებისათვის საგანგებო უფროსების მაქცევა და მისთვის საშუალო სასწავლებლის უფლებების მიიშუქობი, რა თქმა უნდა, ამ სიტუაციის ფართო გაგებით. უნივერსიტეტში მისაღები გამოცდები, ვიდრე ასეთი ჩაისთავის თიჯი არ დავეციფიკავი, უნდა დარჩეს, იმიტომ, რომ უნივერსიტეტი ყველას ვერ იტყვს და შეუძლებელი გახდება ნორმატიული კადრების უზრუნველყოფა.

როდესაც ამ სრულიად უკვალიფიკაციო ახალგაზრობას ასარჩევად ვაგსწნება, ცხადია, უნივერსიტეტში სპეცსვლელთა რიცხობა უნდა იყოს და გამოცდებიც მართალი აღარ იქნება

კ. კობახიძე.

გეომ სვანეთის ავ—ქარბს

დარწმუნებული ვართ, რომ ჩვენს ხელისუფლებას არცერთი მაზრის მოვლა-პატრონობა არ უჯდება ისე ძვირად, როგორც ზემო-სვანეთის მაზრის შენახვა. ეს თავისი ბუნებრივი სიმდიდრით უხვად დაჯილდოებული მხარე დღეს ცენტრის მისჩერებია თვალდებში, იქედან გამოულის არსებობის საილარს. სვანეთის ყველა მკურნელ დამე—თანხმებმა თუ ვიტყვი, რომ ადგილობრივი მომუშავე ძალები თუ ცოტა აქტივობას მაინც გამოიჩინენ, ზემო-სვანეთის შემოსავალი თუ სრულიად არა ნახევარზე მეტს მაინც დაეხურეს თავის საქირობისათ.

სვანეთი ერთობ მდიდარია ყველაფრით. სხვას რომ თავი დავანებოთ, მარტო სვანეთის ბუ—ტყე საკმაოა იმისთვის, რომ მაზრამ 50 პროც. მაინც დაეხუროს თავისი ვის-სავლისა და მუღამ ხელგაყრებილი არ იყოს ატრუბული სა—ბკომსაბჭოს კარებთან დოუტკივისათვის.

ბუ—ტყეს გარდა ვანა სვანეთის ჰავრა და მისი წყლები არ მისივლდა აუარება ხალხს ზღუდობობით საავარაკობთ მიუხედავად ცუდი გზებისა? ჰაი, ჰაი, რომ მიიზიდავს. მაგრამ ყველა ამას უნდა მოწყობა. სვანეთის პოპულიარია—ხავია, გზებისთვის თვალაყურის დევნება და სხვა კუთხე—ების მოსახლოების დარწმუნებება არ მოსი, რომ სვანებისსავან არავის არავითარი საფრთხე არ იმყოფის.

ვამბობ ხაზგასმით: არასრულდ სვანი გაძარკვისი და მოპარვისი მიზნით არ წყავა ყახლად და არც ის შეიძლება, რომ სვანმა გზაში რაიმე შეურაცყოფა მიაციუნოს ვისმეს ანგარების მიზნით.

ავიღოთ სვანეთის უფრო გამოკვეთული და ხელშე—სავლები სიმდიდრე—ტყე:

სვანეთის სატყეო დაყოფილია 5 ავარაკად: 1. ტყა—ბე დნირი, 2. ჩუბხენვი, 3. ცუცრ—ცხუმარი, 4. ბეკოის და 5.

ლატალ—უშკული, რომლების საერთო არე უდრის 170.000 დესტინისა. აქედან 115.000 დესტინი დაფარულია ტყით, 45.000 საძოვრებით, ხოლო 10.000 დეს. უჭირავს კლდე—ებს, წყლებს და ნახანძრე-მიოვალ ადგილებს.

საუკმალობატყო ბუ—ტყის შემადგენლობა ჯიშებით ასე თია: სოჭი 30 პროც., ფიჭვი 30 პროც., ნაძვი 10 პროც. და ფთობლივი ჯიშები: რიხობა, წიფელია, ცაცხვი, ბო—ყვი, ნაყურჩხალი, მუხა, რიხმბლა, ხერხეა, კოპრე, კაკა—ლი და უროხმბლა 30 პროც. აქ არ არის ნაჩვენებ ბზა, რომელიც ამ ბლომად არის, მაგრამ არ წარმოადგენს სა—ექსპლოატაციო სავანს, რადგანაც იმისი მდინარით წამო—ლება შეუძლებელია.

დესტინებში მარჯე უდრის 50—60 კუბ. საყენამდე, ხოლო საერთო მარჯე უნდა ვივარუდოთ 6 მილიონ კუბ. საყენამდე! ამ რიჯად წელიწად ბუ—ტყის გაკლმა უნებ—ლიად ტყისა შეიძლება რვა მილიონ კუბიკური ფუტბმდე. ეს აუარებელი სიმდიდრეა. მხოლოდ ამ სიმდიდრის გამოსაყენებლად საქიროა მოიწყოს სტრანსპორტა გზე—ბი მდ. ინტურის კალაპორტის გაწმენდით.

შეიძლება ეს თუ არა? ვისაც უნდა ზნაუროა ზემო-სვანეთში სამეურნეო მად დაკვირვებია მდინარე ენე—ლურის კალაპორტ, მისთვის ნათლად წაეთლია, რომ გზის გაწმენდა შეიძლება ერთი ზამთრის პერიოდში, რომდესაც მდინარეში წყალი პატარაა.

ბუ—ტყის ექსპლოატაცია, რომ ნორმალურ ღონემდე მივიდეს ყოველ წელიწად მარტო სატყეო განყოფილება გასცემს 300.000 მანეთის ბუ—ტყის მაზრის ქვითობებს, რომლებიდანაც ადგილობრივ აობისკომს ეტრება 32 პროც. ე. ი. 96.000 მანეთი.

აი სენაეთის ბიუჯეტი და ხელისუფლების ადგილობრივმა ორგანომ ყოველი ლინე უნდა იძიოს, რომ ისარგებლოს ამ უხვი ბუნებრივი სიმდიდრით, მით უმეტეს, რომ ტყის ასაკი ადის 70—300 წლამდე და გადაბრუნებული ხეების მოჭრის მოთხოვნა თვით ტყის მფლობელებსა.

რა თქმა უნდა, ადგილობრივმა ხელისუფლებამ პარალელურად ფართი ავტოტყეა უნდა აწარმოოს ტყის მოვლა-პატრონობის შესახებ ადგილობრივ მცხოვრებლებში, რათა თავიანთი ავითკოლოთ ისეთი სამწესხარო მოვლენა, როგორც ადგილი ჰქონდა ვასულ ტყეს, როდესაც გათავისუფლდა 50 ლეტინამდე საუკეთესო წყალ და ისიც ისეთ ადგილს, სადაც ტყის დამუშავება ძლიერ ადვილი იყო. ვასულ წყლს სამადამსკომს განზრახული ჰქონდა ამ ნახანძრი ტყის ექსპლოატაცია, მაგრამ მეონი, ზ-სენაეთის აღმასკომის შემადგენლობაში ცელილებს გამო ამ სათხისთვის არავის მოუცლია.

ვინ უნდა აწარმოოს ზემო-სენაეთის ხე-ტყის ექსპლოატაცია? აი, კითხვა, რომელსაც დიდის სიღრთილით უნდა მიუვადეთ და გარდა ეკონომიკურის პოლიტიკურად და მნიშვნელოვანი გავხადით ის.

ვასულ წყლს ზემო-სენაეთში მუშაობდა ორი ორგანიზაცია—ხე-ტყის ტრესტი და სამადამსკომი, მაგრამ, სავალალოა, იმის მაგიერ, რომ ამ ორ ორგანიზაციებს საერთო ენა გამოეხატათ, და ხელა-ხელ ჩაქვიდნენ ემუშაოთ, ისინი მიუღ თათის ენერჯის ხარჯადენიერი-მეორეს გაბრაბრუნებუხე და საიერების წერაში იმის შესახებ, თუ რომელმა ორგანიზაციამ რამდენი ხე მოჰპარა თათის მუშაობელს!

ეს სამწესხარო მოვლენა, მაგრამ ფაქტიკურად გამოჩვენებდა ორი ერთი და ორი გამომიბეჭეტი დალოდა—წყლს კი, როგორც ვიცო, სამადამსკომის სატყეო განყოფილება „ოკუპაცია“ ქმნიდა იქნა ტრესტის მიერ, რისთვისაც ტრესტი აძლევს მას წლიურად „კომუნისციონ“ სახით 50.000 მან. სამადამსკომის სატყეო განყოფილებამ უნდა შესწავლიტს თათის მფრეციები, როგორც კი გამოიღვეა ბოჭირი ტყის დაფრეცი.

ჩემს ფიქრით, ეს სასურველი არ არის. პირიქით, აღმასკომს უნდა მიეცეს წლიურად 300—400 ათასამილიონების ხე-ტყის ჩამობიდვის და რეალისტების საშუალება ზეოდღში, სადაც სამურხაყანის სამადამსკომთან შეთანხმებით შეიძლება გამოყენებულ იქნას ოც რიცის სასერტი ქარხანა.

შეუდგენი ზ-სენაეთის აუტორიტად უნდა ჰქონდეს ერთი ორგანიზაცია, რომელიც ხე-ტყის ექსპლოატაციასთან ერთად შესერულებს იმ დავალებებსაც, რისთვისაც

საც საქირაა ზემო-სენაეთიდან თბილისში მოგზაურობა, რაც ასე ძვირად უჯდება აღმასკომს. ჩვენ ვიცით, რომ აღმასკომის პრეზიდიუმში უმეტეს დროს ატარებს სენაეთის ცარკლებს გარეშე, ვინემ თვით სენაეთში და, რა თქმა უნდა, ასეთი წესით მუშაობა შორს ვერ გადვა.

ის მუდმივი „მივლინებები“, რომლითაც ასე დატვირთულია ზემო-სენაეთის აღმასკომი, სამწესხაროდ გამოაწვეულია არა საქმიანობით, არამედ უსაქმიობით და ურთოვრთ შორის სექციაობით, რასაც, სავალალოდ აწარმოებენ ის კლემენტები, რომლებსაც ყველაზე მეტი მოეხთხოვათ თავის კუთხისთვის საკეთილდღეოდ მუშაობაში.

„ღვლევაციები“, „დადგენილებები“ თვეში ორხელ მანც მიოდის თბილისში ზემო-სენაეთიდან და თვით სოლომონ ბოძინიც კი ვერ გაიკვლევს ვინ მართალია და ვინ მტყუანი. ბოლოს ყველა მართალი გამოიღოს და მათი ისტორია კაცს მოგონებს შემდეგ ანეიდობებს: მსაჯულმა მომიჩვენა გამოკითხა და ბოლოს უთხრა: შენ მართალი ხარო. შემდეგ მოახსენეს გამოკითხა და უთხრა: შენც მართალი ხარო. მოწამუნე კითხა: მამ მე ხომ არა ვარ მტყუანიო. მსაჯულმა უთხრა: არა, შენც მართალი ხარო, — და ყველანი გამართლებული გაისტუმრა.

ასეთია ზემო-სენაეთის აღმასკომის საქმეც. ვინც თბილისში მოვა, ყველა მართალია. არის ერთი დაუსრულებელი მსაჯულობა მესტია-ბილისს შუა. არ ვიცო, შეიძლება ყველაფერი ეს ზემდები ერთდროებით მოსიდადესთ ამ ხალხს, მაგრამ ერთი კი ცხადია: ასეთი წესით ზემო-სენაეთის მოსახლეობას ჰყვანს რამდენიმე აჯუღუღი და ყუეღუ ჯგუფებს თათისთ თავი გინია სენაეთის ბატონ-პატრონი!

ისეთ კუთხეში, როგორიც არის ზემო-სენაეთი, ყოველი მუშაკი ერთ და იმავე დროს უნდა იყოს როგორც ადელური ხემდობელიც, ისე ტენენური მომუშავეც და ზემდომი გაბერილი შტატრი უნდა მოეკლებულ იქნეს. სამადამსკომს ჰყავს ორი მთადილე თითო 210 მან. თვეში, თვით თამბაქდომარის ჯამბერიო: მგინი, 300 მ. ადის. მუშაობის მთელი სიმძიმე კი მსაბლდებ ერთ კაცს აწიეს: კისერზე, რომლის გავარის დახალგაზრდაც უხერხულად მომანია. საქირაა შეტე საქმიანობის გამოიხრე და ნაკლებ დროს გადენდა „ღვლევაციების“ მოწამუნაზე და „დადგენილებების“ წერაზე. შეტე ენერჯია ადგილობრივ აღმასკომს და ნაკლები ყურადღება ყველა იმ პირით, რომელმაც სხვისი სახელის გაცხებით სტდობლობე თათისთ თავი მოაჩვენო ხალხს სენაეთის „მესსიად“.

სენა.

მუშაობა თეატრი

ხელოვნების განვითარება, მისი მკვიდრი ნიადაგზე დაყრდნობა უტყუარი ფაქტორია ეროვნული კულტურის განსახვითარებლად, იმავე დროს ის საუკეთესო საშუალებაა მასთვის გასათვითცხოვნიერებად, ახალი ყოფა-ცხოვრების განსამტკიცებლად.

განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ხელოვნებას სოციალისტურ სახელმწიფოში, სადაც გვეგმონია ეკუთვნის მუშაობა კლასს, პროლეტარიატს.

განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ხელოვნებას უნდა და თანაც ხალხის ფართე მასებისთვის ყველაზე უფრო მისაწოდო დარგია ხელოვნებში. სამწესხაროდ უნდა იდენიზობათ, რომ ყურადღებით არის მტოვებულთი პროფესიის თეატრები, რომ მასზე ძალიან მეტის ლაპარაკებენ, მაგრამ გაკეთებითი კი ერთობ ცოტას აკეთებენ.

მაგრამ დღეს პროპიციის თეატრებზე ლაპარაკს თავი უნდა მივებნათ და საუბარუნდით თბილისს. სადაც არსებობს ერთადერთი მუშათა თეატრი და ისიც ვერ სარგებლობს სათანადო ყურადღებით.

თეატრის სტდობრობა შესტება ნახალად და მხოლოდ მუშისთვის. სწორად ამისათვის უნდა ემტყუყოს მას განსაკუთრებული ყურადღება.

ამ თეატრს აქვს 30 წლის ისტორია; ეს ერთად ერთი თეატრი იყო, რომელიც ხელს უწყობდა თბილისის მუშათა კლასის სთეატრურ განვითარებას „სახალხო სახლ“ იყო ნამდვილი მარკა, სადაც თბილისის მუშები ნათლად არჩევენ თათის სერესა და მოყვარებს. აქლანდ ესმობა თბილისის პროლეტარიატს მდგარაი ხმა კაცობრიობის საუკეთესო მუშების შესაქმნელად. ლე გაიმარგო წელი რევიოლიუციონურმა აზროვნებამ ჩვენში.ერთი სიტყვით თბილისის მუშების რევიოლიუციონური სულიერი დაწესობებისა და ქართული თეატრის ტრადიციის შექმნაში „სახალხო სახლს“ მიძღვის უდიდესი დეწული. საქორი იყო ამ თეატრის მუშების ხაზის გაგრძელება, მისი გარდაქმნა თანამედროვეობის მიხედვით, რადანაც მისი აუდიტორია აწყდება მომუშაებულთა, მას „რაც გინახავს, ვეღარ ნახავ“ ან „ღვლი და ხარისხა“ ვეღარ აცემყოფილებს. ჩვენში ეხლა ურდებაც გაუქმებულა და ხარისხიც, ჩვენში ეხლა სწორიობის სოციალისტური აღმშენებლობა და თეატრში სწორეთ ჩვენნი ახალი ყოფა უნდა აღსახოს, ის უნდა გამოუმტუროს ჩვენს ახალ ცხოვრებას.

შეასრულა სასესიები ეს ამოცანები მუშათა თეატრზე?

ჩვენ ვიტყვით, რომ ვერ შესრულა. თუმცა იყო საა-

მისი ცდები, რომელიც დაიწყო 1922 წლიდან. ამ ხნის განმავლობაში დიდი ცვალებადობა განიცადა „სახალხო სახლმა“. ჯერ იყო და რუსთაველის თეატრის შევსებულ-ნი თუ წახალისებით, იქ განსდა „ახალი ხელოვნების“ „დრეზდის“ ტრის მსახიობები, შეიქმნა მუშათა თეატრის მსახიობთა ახალი კორპორაცია, რომლის პაროლი იყო „გვიგანა“. ის „დიდება“ თეატრის აუდიტორიაში და დიდი „შეკა-ქუსლით“, გამოეშვა თავის „მინიფესტიდს“, რომელიც შესდგებოდა მხოლოდ მეცარადა, ცარაი-ვად, და უმინარსო ფრანგებისად. თეატრი რევოლუციონური“, „არტისტთა გავა“, „მსახიობები ტყეის მურქვე ევლი“ და სხვა.

მაგრამ გავიდა სულ რამოდენიმე თვე და ამ ბაქ-ბუ-ქობიდან არაფერი კვალი არ დარჩენილა.

შემდეგ ეს თეატრი გადაკეთდა „წითელი თეატრით“ და მას მოეწინა ახალი პარტიონი პრეფექტურის სახით. შექმნეს ახალი ძალები დასი, შოიხებს რალე რეპერტუარიც, მაგრამ პროლეტარულმა მანქანა ვერ შეს-ტოი თვალსაჩინო წყლილის შეტანა ამ მუშათა აუდიტორიაში. ამიტომ მიატოვა მან აქ თავისი „მოზოციები“.

წითელი თეატრის“ ნიადაგზე აღმოცენდა ბოლოს „მუშათა თეატრი“, რომელიც დღემდე განსარბობს მუ-შაობას.

გვიან დაიწყო წარსულ სეზონში მუშათა თეატრის დასმა მუშაობა, მას არ ჰქონდა მუშაობის გრავიული გე-გობა, არც რეპერტუარი და მოწყვეტილი, არ ჰქონდა სა-თანადო ფინანსური საშუალება, ამიტომ მისი მუშაობა წარსულ სეზონში არ იყო დადამკაფიფილებელი, მაგრამ მიუხედავად ამ მიზეზებისა, უნდა ითქვას, რომ წარსულ სეზონში მუშათა თეატრმა შეწარმოებინა მინც შესდულ თავის გამოჩენა.

შარხანდელ დაღმამთა შორის განსაკუთრებით აღსა-ნიშნავია: „ჯანყი გუიაში“, „ბასტილის აღება“, „ყაზა-ბითი“ და „დეკაბრისტები“. შეიღებდა ეს პიესები საესე-ბით არ შეუფერობდა მუშ. აუდიტორ. შვარამ ხსენებული დაღმამთა ჩინებელი გამოდგა; ის ბევრად არაფრად ჩამო-უყარებოდა დაკლებულ ღრამის დაღმამთს, მათ მიიყ-რეს „მუშათა თეატრის“ აუდიტორიის ყურადღება.

ეს დაღმამთი უმეტესად ეკუთვნის ახალგაზრდა რე-ჟისორს ვახტ. ვარციხ, რომელმაც სათაღ დაგვანახა, რომ მას აქვს სერი მიღობა, განვითარებული თეატრა-ლური ყნოსვა ინტელიტა და გავება, მაგრამ ჩვენში ფას-ღებამ ისეთებმა, რომლებიც თავის თავზე ბევრს ყვირიან, თავისი მოსაყვობის „ინტერესუებით“ გახვიის სვეტებს აფიქრებ; წყნარი, „უენმა“, უპარტუზნო ხელოვნების მუ-შაკი ჩვენში არაფრად არის მიჩნეული... ყურადღება უნ-და მიექცეს „მუშათა თეატრს“ რეჟისორის ახალგაზრდა

ძალებს; ვ. ვარციხ, შ. ჭიაურელს და სხვებს, მათ უს-ძევცეთ მეტი შესახებლობა, მეტი გასაქანი, რომ დო-სტრულად შესძლონ თავისი ნიჭისა და შემოქმედების გამო-ჩენა.

ასეთივე ყურადღება უნდა მიექცეს ის ახალგაზრდა მსახიობთა ძალებს, რომლებიც დღეს მუშათა თეატრის აუდიტორიაში მთავარ შემქმნელ მუშათა თეატრების მოღვაწეობისათვის ნაწილობრივ კვლიდებიან სკენის მო-ღვაწეთა კარიც. ეს მათ უფრო საჭიროა დღეს, როცა სულ მალე ავლანარში და ნახალდეში მუშათა თეატრებისა-თვის ჩვენ გვექნება მშვენიერი შემოხება და თუ ახლავ არ შეეცადით სხენებულ მუშათა თეატრებისათვის საჭი-რო ძალების მოზიდვას, შემდეგ გვიან იქნება. ეს საჭე-კი უნდა გაავით, „მუშათა თეატრმა“, რომლის ტრადი-ციით და გამოცდილებით ისეგლმდებოდნენ ყველა სხვა მუშათა თეატრები.

ამისათვის მოიხიბოთ ჩვენ ასეთი დატენებით, რომ მეტი ყურადღება მიექცეს მუშათა თეატრს. განვივლ-ვა მოძივლეს, შემოხივითი ელემენტებს აქ არ უნდა ექნეს ადგილი, ასეთ ხალხზე იმეღის დაწყება თავის მოტყუ-აა იქნება.

მომაგალი სეზონისათვის წინასწარი მუშაობა უს-ათუოდ ამ ხაზებზე უნდა დასრულდეს, რომ დროზე შე-ნეს მოსახრებელი სეზონის დაწყება. უნდა ეხლავი გე-ინჰინდის და გდახალისდეს დასი, შემუშავდეს რეპერ-ტუარი, რომლებიც ნათლად უნდა გამოხატოს მუშათა თეატრის არსი და მიზნები, რომელიც შექმნიდა უნდა იქნეს დაეკარგებოდა საბჭოთა წყობილებასთან და მის საზოგადოებრივობასთან.

ხსლავი უნდა ცხადით გამოირკვეს მუშათა თეატრის ქართული დასის განვითარებული მდგომარეობა. არ უნდა და-გვივოთ უქანისფენი გრომებიც კი მუშათა თეატრის მკვირი და ურყევი ნიადაგე დასაყენებლად.

თუ რაგებისა და თუ გნებავთ თეატრების „ქრილი“ აუდიტორიებისათვის ისი ათასობით ვნარჯავთ, რა დამა-ვა მუშათა თეატრმა, რომლის აუდიტორ. შესდგება მო-ლოდ მუშათა მასებისაგან? ასეთ უყურადღებობის ბოლო უნდა მოვლდეს, ასეთი არ ნორმალური მდგომარეობა უნ-და გათავად. აქეთვე მოუფრებელი ჩვენ ხელოვნების გან-ყოფილებას, განსაკუთრებით კი ქალკის განხილებების გან-ყოფილებას, რომელიც არის ამჟამად ფაქტურ ბატონ-პატრონი ხსენებულ თეატრისა.

ბერიკა აგრეთვე დამოკიდებული მუშათა თეატრის ახალ გამგეზეც; რომლის ენერგია და შესანიშნავი იმედს გვეძლევის ვიფიქრობ, რომ ქართული დასის მომალი-სეზონის მუშაობა იქნება სასიამო-აპირავებელი.

თეატრალი

ფრილუმი პროვინსილან

3. თელავში, (საკუთარი კორესპონდენტისგან)

9 ავგისტის შესდგა ქ. თელავში ყოფ. მენშევიკის და თელავის ინტელიგენციის კრება. მოხსენება გააკეთეს რე-ლისტიან ჩამოსულმა ამხ. ივ. კაიხხაშვილმა და აღ. გვიმ-რადემ. კრებას დადილა ხაზის დასრულა.

ამხ. კაიხხაშვილმა გააკეთა მოხსენება შემდეგ თემა-ზე: „საერთაშორისო და შინაური მდგომარეობა და ემიგ-რაციის ამოქმედება“.

ეგრობის ბურჟუაზიის ახმუტრებას ამ უქანსენელ ხა-ნებში მოჰყვა ემიგრაციის ქობის ამოძრავება, რომელსაც ანტრეკიებს სხვათა შორის კორდინანა-რამიშვილიც. ვ. წ. სა-დოუბიტაევი წერილი და ახალი ემისარის ივ. ჭარციების პა-რიზში და სპარტელოში გამოგზავნა... ამბობს მომხსე-ნებელი. შემდეგ ის შეიზო იმ ტეკაბებს, რომლებიც ქართუ-ლმა ემიგრაციამ გაიარა საბჭოთა ხელისუფლების წინაღ-მოვო ბრძოლაში: ეგრობის სახელმწიფოების კონფერენცი-ებში (ყაზა, ვენეც, გაავა და ლონდონი).— აქ ეგრობის ემი-ღებმა გაუცხოვრება; გაუცხოვრდა აგრეთვე იმეღი, რომ მაქ-ღონდლის მითავრება გაანათავსულდება საჭიარეელის ბოლშევიკებთან; მე-ა გზა, მესამე ტეკაბი იყო გზა აჯა-

წყებისა; აჯანყება დამარცხდა ფიზიკურად, ემიგრაცია კი პოლიტიკურად და მოალურად; მეოთხე ტეკაბი საერთა-შორისო გართობების მოლოდინში ქართული ხალხის ამ-ხედრების, მისი საომარი მომხალხის, ახალი აჯანყების მოწყობის და საბჭოთა ხელისუფლებისათვის ზურგის და-სხვარის ჩატების გზაა. აქ მოხსენებელი უკეთეს მართლ-საუტყობო ანალიზს საერთაშორისო მდგომარეობას და ყოველ დებულებას ასურადვე უმაჩრადებებთ. მომხსე-ნებელი არ უარყოფს იმის შესახებობას და ამეკეთეს-ნებელი თუ კი ეგრობის ბურჟუაზიამ შეძლო გავითარებუ-ლი ფართობი საბოთა კავშირის წინააღმდეგ გამოლაშქრე-ბა, ის ეხლა უფრო ადვილად დამარცხდება, ვიდრე 1918—1920 წლებში დამარცხდა, როდესაც 14 სახელმწიფო სა-ხედრო ინტერვენციის სახით ეომებოდა მანინდელ კანონ-შიურად დაქვეითებულ, გაპარტახებულს, შიშველ-ტიტ-ინეუ ცოცხალი ფაქტი და სურათი ეგრობის პროლეტარია-ატის გამეშიარცხებისა და მისი საბჭოთა კავშირისადმი დიდი სიმპათიის ზრდისა. ამასთან ერთად მომხსენებელმა მოჰყავს უამრავი ფაქტები და ციფრები საბჭოთა კავშირის

და, კერძოდ, საქართველოს სოციალისტურ აღმშენებლობის, ეკონომიურად მოლოინერების, კულტურული აყვავების და პოლიტიკურად განმტკიცების შესახებ. ამასთან დაკავშირებით, მომსენებელი უპირისპირებს მემშვიტურ და საბჭოთა საქართველოს მდგომარეობას ის ფაქტებით, ციფრებით და თვით ყოვანისა და მისი მიმდევრების ნაწერებთან ნათლად ამტკიცებს, რომ ძველი საქართველო უფსკრულსაკენ მიექანებოდა, ახალა კი სულ წინ და წინ მიიწეოდა. ის ეხება, როგორც მომსენებელი ამბობს, მეტად ნაზ, ფაქსს და მნიშვნელოვან საკითხს, როგორც არის საქართველოს დამოუკიდებლობის საკითხი, და უტყუარი ფაქტებით ამტკიცებს, რომ მენშვიტური საქართველო დამოუკიდებელი იყო ყველა ავგანმდელ-გამომწეველსაკენ, საბჭოთა საქართველო კი არის განმდელი დამოუკიდებელი სახელმწიფო; ის ამტკიცებს, რომ „მხოლოდ მემშვიტურ-გლეხურა მის ეკონომიური და კულტურული საფუძვლები, და ის წითელი დროშა, რომელშიაც მემშვიტურია დროშა ერთვებოდა, ისეთ ანადგუნვე მიმდგრებულნი, რომ მას ეროვნითი ვერ ანადგუნვე ვერ ანადგუნვეს“. ეს დებულება ისე იყო დასაბუთებული, რომ მთელი დარბაზი აღტაცებაში მივიდა.

დასასრულ მომსენებელს მოყავს მაგალითები ბრიტანეთის ინდოეთის „სახაბაბი“ ბუნებრივი სიმდიდრის შესახებ; უპირდაპირებს მას ინდოეთის მშრომელი ნაწილის მდგომარეობას. მოყავს ერთი მეცნიერის აზრი, — რომელსაც გამოუტყვევია ინდოეთის მოსახლეობის მდგომარეობა, — რომ 40 მილიონ ინდოელში წელიწადში მხოლოდ ერთი სუამს სამაძირიოა, — და ამბობს, „მუნებრივად საზოგადოებრივად მიღარი ინდოელი უმშობლივ კვდება დასაბუთებულ იმპერიალისტ-ინდუსტრია, რომელსაც ყოვანა და მარაყავებია და სოხვის საქართველოს დაპყროვნებას, და მე არ მერინა, რომ საქართველოში მოიპოვებოდა ისე თი გონიერი ადამიანი, რომელიც მოისურვებს ყოვანისა შემობრუნებას“.

კრება მეტად ემაყოფილი დარბა მოხსენებით. შემოვიდა მრავალი შეკითხვა, რომლებსაც მომსენებელმა დამამაყოფილებელი პასუხი გასცა. ადგილობრივი ინტელიგენტებიდან ილაპარაკეს ანს. ამხ. ვახტანგ ბაქურაძემ, ნიკო ლელუცაშვილმა და ს. მინდასის მასწავლებელმა უთარაშვილმა. იორატორები ზიზლით და წყვეტ-კრულებით იხსენიებენ ემიგრაციის მეთაურებს, ვინაგან მათ მიერ ქართული ხალხის სისხლით ვეპრობას, აღიარებენ საბჭოთა საქართველოს აღმშენებლობის მუშაობის დიდ მიღწევებს და მაუწყებლებს კვლავ საბჭოთა ხელისუფლებასთან გულწრფელ თანამშრომლობას.

კრებამ შესაფერის რეზოლიუცია გამოიტანა. გამოიტყვა სურვილი, რომ ასეთი მოხსენებები ხშირად იმართებოდეს.

სოფ. ეწერი
(ქუთ. მაზრა)

სან. გვირგვინი.

16 ივლისს შესდგა ეწერის თემის ყოფილ მენშვიკეთა და უპარტიოთა გავრცელებული კრება. მომსენებელი მოხერხების შესახებ გააკეთა ახალგაზრდათა რაიონული ბიუროს წევრებმა ანს. ს. კლავდიმ. მომსენებელმა გაიტყვა დასწრე საზოგადოების საქართაშორის მდგომარეობის უსაზღვრლო გათუხლებას, რეპეტიციონ-ბურჯაუზიული მთავრობების საზღაბის საბჭოთა ავტორის წინააღმდეგ და ქართველი ემიგრაციის „საქმიანობა“ — ავგინატის საშინელი და სახელმწიფო ავანტიურის კვლავ თანამშობლად.

მომსენების გარშემო ილაპარაკეს აგრეთვე სსსრმ: ზამთარაძემ, ს. კობაღიშვილმა, დ. ლევაქიან, იოსებ ძამაძემ და მრავალმა სხვებმა. ყველანი ერთსთხოვნიად

გმობდენ ემიგრაციის ლიდერების მუშაობას და აცხადებდენ, რომ კომპარტის რიგებში ჩამდგარი სასტიკად და შეუწყნარებლად შეგარბოლებიან მათ ასეთ ცდას.

დასასრულ მიმდებლ იქნა შემდეგი რეზოლიუცია: „მოვისმინეთ რა მოხსენება გათუხლებულ სერთაშორისო მდგომარეობაზე და ყოვანა-რამიშვილის „საქმიანობაზე“ ავიტოსის ავანტიურის განმეორების შესახებ, ჩვენ, ს. ეწერის ყოფილ მენშვიკთა და უპარტიოთა გავრცელებულ კრება ვაცხადებთ:

1) ემიგრაციის რეპეტიციონერი ძალები, მათი სურვილის წინააღმდეგ, ვერ მოახერხებენ საბჭოთა ავტორის მუშაობის და გულხების ომში ჩათრევას, რომელსაც ისინი უმხარდებენ კაცობრიობას. მაგრამ, თუ ასეთი მიანიც მოხდა, მზით ვართ დაეიცეთ ბრწყინვალე ოქტომბრის მონაშთი.

2) ემიგრაციის ლიდერების უაზრო ცდა კვლავ ავიტოსის ავანტიურის განმეორებაზე, სასტიკ წინააღმდეგობას შეუდგება თეთიული მოქალაქის მხრივ და მეტოცედ ვიციბენენ საბჭოთა ხელსუფლების სადარაჯოზე. გავმარჯოს მშობლივი მშრომელი ხალხის ერთეულ ხელმძღვანელს, მე-3 ინტერნაციონალს!

ლევან ბუძე.

„მთბრალეთ ავადმკურნაბი“

ცემი ძველი, ცნობილი ავარკია საქართველოში, ყოველ ზაფხულობით ცემისაბი ასობით მუშა-მოსამსახურე მიეგრებოდა დასასვენებლად, რათა წლის განმავლობაში მუშაობისაგან მოქანსტული ორგანიზმი და ავადმკურნაბული ფილტვები გამოიწოროს და განახლებული ემიგრაციის დაბრუნებულ სამუშაოს.

დიდი ხანია აქ არსებობს რკინისგზის სანდუტოტემა, სადაც ყოველწლიურად ასობით მუშა-რკინისგზელები იგზავნიებან სამუშაოლოდ.

საბჭოთა ხელისუფლებამ საკუორტო მშენებლობა და საზოგადოებრივი მშრომელთა განმართებლობაზე სრულიად სრულიად ბუნებრივად, პარკივ რაგში დაიყენა და ამ მიმართულებით დღემდე წარმოებული მუშაობა და მალწეები კველასათვის თვალსაჩინოა.

მიუხედავად ამისა, სამუშაოლო, ავარკი ცემი დღემდე გამონაწლის შეიადგენს. მასზე ჯერ არავის არ უტყურო. ის თითქოს მხედრობიდან გამორჩენილია. ანის უღარი დამატატურებელია ცემის პარკის მდგომარეობა. სადაც თავს იყრან ისეთი ავადმკურნაბი, რომელსაც ცემის ტყეში წყსალა არ შეუძლიათ.

პარკის ზღმდები ტტურები ბრანს სხვადასხვა ჯიშის შინაური ცხელები და ფრინველები. თუ ცოტა ფრთხილად არ იქებენ ის ორორ დავეყვანებოდან ან ძროხა, ახე, რომ სინდრეალური მდგომარეობის მიმდებობი, ეს ადგილი უფრო სასიხრეს წიავეს, ვიდრე პარკს.

პარკში არის ადგილობრივი შრომის სკოლა. ფეხნა-ადგილი შეგ პარკის შუა ადგილის მოუთავსებობა. სამუშაოლო, ადგილობრივი მქსოვებენი და, რაც შთავარია, ზოგერთი საბჭოს წევრებიც კი სრულიად გულგრილად ეკიდებიან საზოგადო სასიხრის საქმეს.

თუ ცემის პარკის მდგომარეობა ასე გაგრძელდა, მუშა-მოსამსახურები, რომლებიც უკანასკნელ კაპიტალს არ ზოგავენ ეკონომიკის განახლებას, ეკრავითარ სარკებლობას ეგრ მიიღებენ და ფუქად ჩაუტევით გაწუწული ხარკები.

საკუორტო სამართლებლო და ადგილობრივი ამომსკომმა უნდა აიკეთონ ადგილობრივი გლეხობა, რომლებიც ბინებს აჭირაკებენ, იმხუდელ იზრტონ, რომ პარკი შეუბრკელებლი და სანდტარული პირობები სათანადოთ დატეულა იყოს.

შთავარკი.

სანადამკურნო კოლმეობი.